

Хмельницький

Додаток 1
до рішення виконавчого
комітету
від _____ № _____

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ МІСТА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО ДО 2025 РОКУ

Ринок інновацій та можливостей

Хмельницький, 2017

Шановні хмельничани!

В сучасному світі серед успішних міст не зустрінеш міста, яке б не мало власної довгострокової Стратегії розвитку. І це не просто документ на папері відповідно до якого розподіляються кошти міського бюджету. В основі Стратегії – бачення, система цінностей та місія міста, яка є сенсом його існування.

Стратегія розвитку дає відповіді на питання:
Яка роль нашого міста в світі?
Для чого ми всі зібралися і живемо разом у цьому місті?

Чого ми хочемо досягти?

Якими ми себе бачимо в майбутньому?

Що потрібно нам спільно зробити, щоб це бачення реалізувати?

Які наші конкурентні переваги?

За рахунок чого наше місто буде мати економічне зростання, а ми, мешканці, – високий рівень життя та комфортне середовище?

Стратегію розвитку міста Хмельницького до 2025 року розроблено на основі сучасних трендів розвитку міст Європейського Союзу та з урахуванням глобальних проблем людства, ґрунтового аналізу розвитку міста в попередні роки та дослідження існуючих проблем у всіх сферах його життєдіяльності, а також Ваших побажань, висловлених на Форумі розвитку “Майбутнє Хмельницького”!

Наша Стратегія розвитку будується на системі цінностей, сформульованих в ході її розроблення, а саме: **відкритість, динамічність і комфортність, конкурентність і інноваційність, професійність і відповідальність.**

Вперше громада міста мала змогу масштабно долучитися до проектування власного майбутнього, і я сподіваюсь на подальшу конструктивну співпрацю громадськості, бізнесу та влади для досягнення **Бачення міста Хмельницького у 2025 році, як міста комфортного для проживання, екологічно чистого, з сучасною архітектурою, культурою, енергоефективною інфраструктурою, сприятливого для легкого ведення бізнесу, динамічного розвитку економіки та новітніх технологій!**

З повагою
Хмельницький міський голова
Олександр Симчишин

Зміст

Вступ.....	4
1. Принципи розроблення Стратегії.....	6
2. Процес розроблення Стратегії.....	9
3. Узагальнені результати стратегічного аналізу.....	10
3.1. Аналіз громадської думки та думки підприємців	10
3.2. Результати Форуму розвитку	12
3.3. Аналіз потенціалу міста	16
3.4. Конкурентний аналіз	33
3.5. Результати SWOT- аналізу	36
4. Погляд у майбутнє: стратегічна платформа міста.....	40
5. Система сфер розвитку міста. Стратегічні та операційні цілі.....	43
5.1. Сфера розвитку А. Місто-підприємець.....	46
5.2. Сфера розвитку В. Комфортне та безпечне місто	49
5.3. Сфера розвитку С. Відповідальне місто	53
6. Впровадження, моніторинг та оцінка результативності реалізації Стратегії.....	56
7. Подяка за участь у розробці Стратегії розвитку міста	57

Вступ

Стратегічне планування є визнаним у світовій практиці методом в системі управління, який дає можливість створювати умови і використовувати потенціал місцевої територіальної громади, консолідувати зусилля влади і населення для перспективного розвитку міста, дозволяє приймати обґрунтовані рішення з урахуванням стратегічних цілей розвитку території.

Стратегічне планування є одним з найефективніших інструментів реагування на зміни та регулювання економічного та соціального розвитку міста, а також імпульсом для активізації розвитку економіки міста та зростання благополуччя його мешканців.

У зв'язку з завершенням терміну дії Стратегічного плану економічного розвитку міста Хмельницького на 2009-2015 роки та необхідністю визначення стратегічних пріоритетів перед громадою міста Хмельницького постало питання розроблення нової Стратегії розвитку міста до 2025 року, яка встановлює довгострокові завдання розвитку і відповідає на питання, куди ми йдемо і чого ми бажаємо досягти, маючи певний багатий досвід і конкретні можливості.

Сутність Стратегії полягає в обов'язковій узгодженості економічного, екологічного та людського розвитку, досягненні високого рівня задоволення мешканців умовами проживання в місті, комфорту, безпеки та соціального захисту в умовах екологічно чистого середовища.

Стратегія також є інструментом для ретельного програмування інвестицій в розвиток міста та містить заходи, спрямовані на впровадження позитивних змін, які потребує наше місто.

У 2016 році розпочато роботу над розробленням Стратегії розвитку міста Хмельницького. З цією метою розпорядженням міського голови створено робочу групу, першим кроком якої в процесі стратегічного планування було проведення детального аналізу результатів впровадження Стратегічного плану економічного розвитку міста за 2009-2015 роки.

За результатами аналізу встановлено, що станом на 01.01.2016 року із 55 оперативних цілей виконано або знаходиться в процесі виконання – 29, частково виконано – 18, не виконано – 8.

Сформовано перелік стратегічних та оперативних цілей, які не були реалізовані до кінця 2015 року, проте залишаються актуальними і надалі та потребують розроблення і вжиття більш ефективних заходів для їх досягнення, а саме:

**А. Створення
сприятливого
бізнес-
середовища та
залучення
інвестицій**

- створення ефективної системи підтримки розвитку виробничих галузей і впровадження інновацій;
- розробка та впровадження Програми залучення інвестицій у пріоритетні сфери економічного розвитку;
- запровадження електронного документообігу.

**В. Розвиток
людських
ресурсів**

- створення постійно-діючої системи підготовки і перепідготовки трудових ресурсів.

**С. Розвиток
інфраструктури**

- поліпшення міської транспортної системи (будівництво висотних гаражів, затвердження та реалізація Програми будівництва нових шляхопроводів, транспортних розв'язок, реконструкції та ремонту міських доріг, Програми розвитку інженерних комунікацій та інфраструктури міста);
- реконструкція та модернізація аеропорту;
- будівництво сміттєпереробного заводу.

1. Принципи розроблення Стратегії

Розроблення Стратегії та її подальша реалізація ґрунтується на наступних принципах:

- Законність
- Живе партнерство
- Спільне розуміння
- Динамічне реагування
- Опора на сучасні концепції

Законність

Розроблення Стратегії здійснювалось у повній відповідності до чинного законодавства: Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні”, Закон України “Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”, Указ Президента України “Про Стратегію сталого розвитку “Україна – 2020”, Закон України “Про стимулювання розвитку регіонів”, Закон України “Про засади державної регіональної політики”, постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року”.

Стратегія розвитку узгоджена із Стратегією регіонального розвитку Хмельницької області на 2011-2020 роки та Планом заходів з реалізації Стратегії регіонального розвитку Хмельницької області на 2015-2017 роки, а також враховує основні положення Європейської хартії місцевого самоврядування і Стратегії “Європа-2020”.

Живе партнерство

Хмельницький – динамічне, живе місто, де мешкають активні люди, що мріють про краще життя і прагнуть досягти цього. Саме тому принцип живого – не декларативного партнерства є наріжним каменем розроблення Стратегії та її подальшого втілення у життя. Працюючи над Стратегією робоча група прагнула того, щоб саме люди були у центрі вирішення стратегічних завдань міста та стали рушійною силою перетворень і змін.

Принцип живого партнерства сприяє розвитку суспільної толерантності, відкриває шляхи до взаєморозуміння. Він дозволяє чіткіше пов'язувати загальні прагнення та інтереси громади з інтересами окремих партнерських груп, визначати їх ролі, а також сприяє спільній реалізації одночасно багатьох цілей Стратегії, які не суперечать, а взаємодоповнюють одна іншу.

Закладений в Стратегію принцип живого партнерства всіх зацікавлених спільнот міста робить її зрозумілою для кожного активного та небайдужого до її реалізації мешканця.

Такий підхід до розроблення Стратегії дозволяє сформувати відчуття персональної причетності до її втілення та сприяє більш усвідомленій постановці цілей та завдань Стратегії, вибору найбільш ефективних інструментів їх реалізації, досягненню ефекту синергії.

Стратегія розвитку міста Хмельницького є загальним надбанням жителів міста, відкритим системним документом, що представляє загальну цінність для всіх, хто живе, навчається та працює в місті. Вона націлена на залучення всіх активних членів громади до співпраці та відображає прагнення міста до відкритого партнерства в усіх напрямках реалізації Стратегії та заохочує до її подальшого вдосконалення.

Спільне розуміння

При розробленні Стратегії робоча група виходила з того, що Стратегія соціально-економічного розвитку міста покликана сформувати чітке бачення зв'язку між минулим, сьогоденням і майбутнім, визначити стратегічні пріоритети, забезпечити реалізацію цілей і задач розвитку міста в інтересах громади та підвищення якості життя хмельничан.

В цьому контексті під Стратегією розуміються визначені пріоритетні сфери розвитку міста, механізми формування сучасних систем партнерської співпраці між громадянським суспільством, бізнесом та владою, шляхи до посилення позицій міста у глобальному та національному вимірі.

При такому розумінні Стратегія має задавати пріоритетні напрямки майбутнього розвитку міста та фокусувати зусилля влади, бізнесу та місцевої громади на розбудові перспективних точок економічного зростання, бачення яких ґрунтується на розумінні сучасних глобальних трендів розвитку та реалістичній оцінці власного потенціалу міста.

При цьому вона має визначати конкретні пакети першочергових дій та закласти основи для розроблення цільових програм і проєктів, спрямованих на покращення усіх важливих сфер життєдіяльності міста, а також вирішення питань місцевого значення, що знаходяться у фокусі уваги громади.

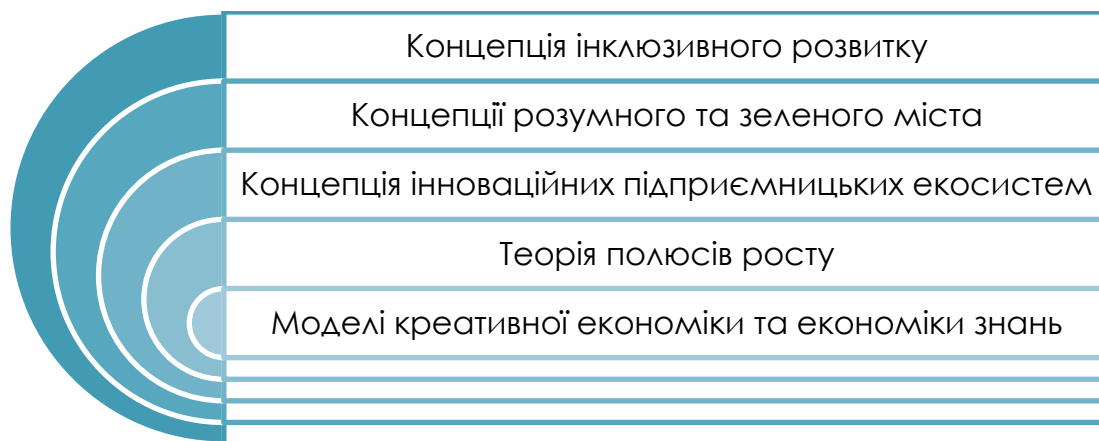
Динамічне реагування

Сучасні виклики соціальному та економічному розвитку є унікальними і як ніколи потужними. Зростаючий вплив трендів Четвертої промислової революції, стрімкий розвиток технологічних інновацій створюють простір нових за змістом та масштабами можливостей для розвитку. Водночас демографічні та кліматичні проблеми, кризові явища в економіці, військові та терористичні загрози, питання екологічної, енергетичної та продовольчої безпеки ініціюють серйозні та численні ризики, що потребують відповідного реагування. Все це формує запит на стратегічні ініціативи та дії, що, з одного боку, враховують сучасні тренди і створюють умови для використання можливостей, що відкриваються, а, з іншого, - демонструють свою здатність бути стійкими до деструктивного впливу негативних явищ і ризиків.

Саме тому в основу розробки Стратегії розвитку міста Хмельницького були покладені принципи гнучкості, динамічності та інноваційності, що дозволяють оперативно реагувати на зміни ситуації. Такий підхід дозволить в мінімальні терміни, в залежності від мінливих зовнішніх та внутрішніх факторів, актуалізувати цілі та завдання Стратегії, не порушуючи при цьому балансу стратегічної платформи міста – його місії, системи цінностей та стратегічної візії.

Опора на сучасні концепції

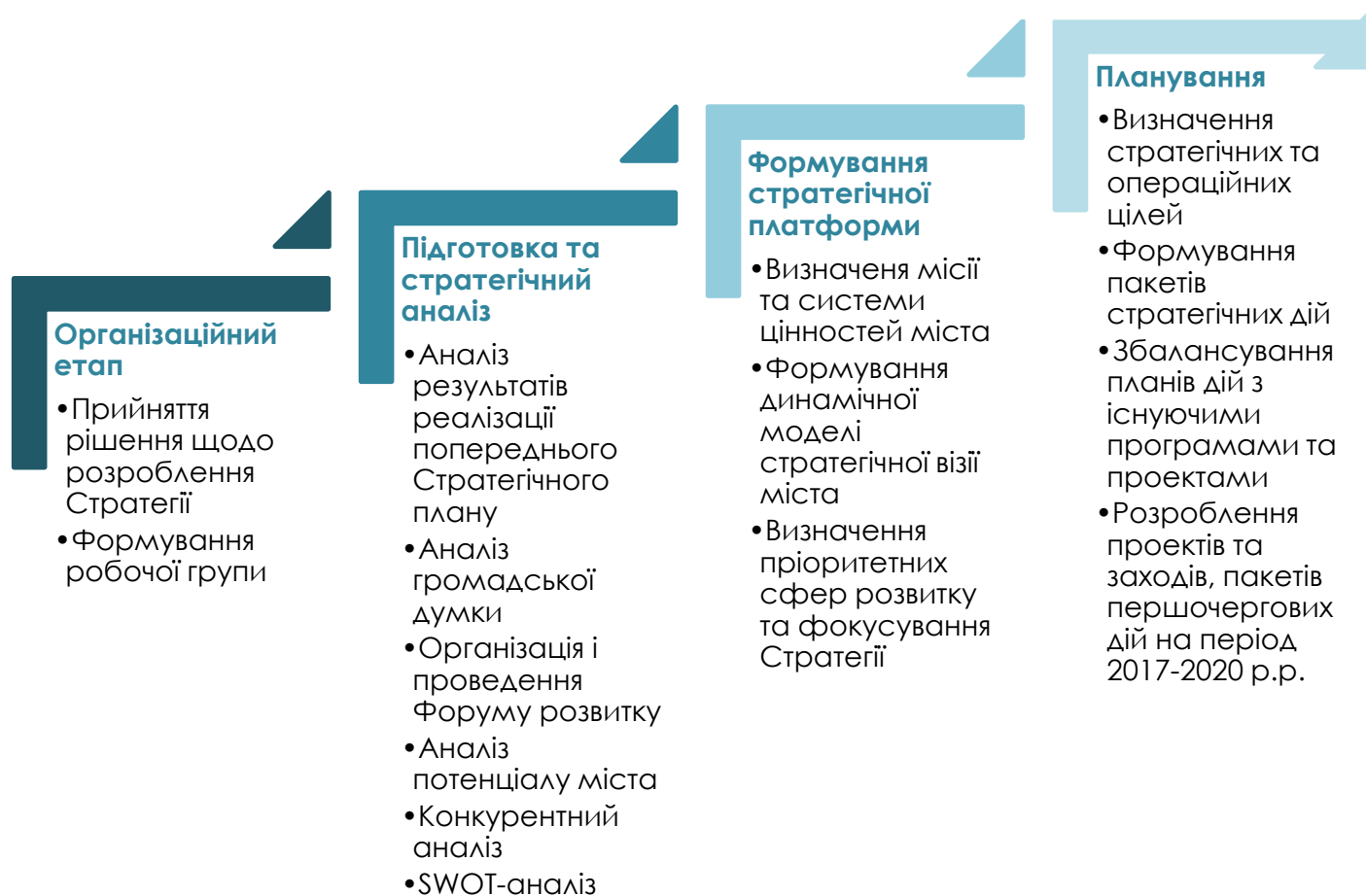
Науково-практичним фундаментом стали сучасні моделі економічного росту та концепції розвитку міст. Серед них:

Філософія, ідеї, методи і інструменти цих концепцій були враховані і використані при визначенні стратегічних цілей розвитку і формуванні пакетів стратегічних дій.

2. Процес розроблення Стратегії

Процес розроблення Стратегії відображає наступна схема:

На кожному етапі використовувалися методи:

- Аналізу статистичних та інших даних з відкритих джерел
- Брейнстормінгу (метод мозкового штурму)
- Експертного аналізу
- Взаємодії між процесами ІРС (аналіз різних точок зору, розбіжностей і збігів)

Більшість з цих методів часто об'єднувалися між собою, наприклад, в ході проведення стратегічних сесій, міжсекторальних дебатів або дискусій в різних групах. Такий підхід, застосування різних аналітичних інструментів був дуже корисний при створенні похідних стратегічних документів, які формують сценарії дій в більш вузьких тематичних рамках або ж в більш короткій часовій перспективі.

3. Узагальнені результати стратегічного аналізу

3.1. Аналіз громадської думки та думки підприємців

Оскільки планування розвитку міста – це втілення побажань мешканців щодо того, яким вони його бачать у майбутньому, у квітні 2016 року **проведено соціологічне опитування**.

За допомогою громадських організацій та навчальних закладів міста розповсюджено 2300 анкет, а також розміщено google-форму анкети в мережі Internet (до Хмельницької міської ради надійшло **2026** заповнених анкет).

Хмельничанам було запропоновано дати відповідь на 3 питання:

Що Вам подобається в нашому місті?

Що Ви хотіли б змінити?

Яким би Ви хотіли бачити місто через 10 років?

Варіанти відповідей розподілено за рейтинговими місцями відповідно до їх кількості:

Що Вам
подобається в
нашому місті?

- привабливий зовнішній вигляд міста, а саме: парки, сквери, алеї, річка Південний Буг, реконструйована набережна, центральні вулиці міста, площа, пам'ятники та старовинна архітектура;
- наявність місць для проведення дозвілля, культурного та активного відпочинку (культурно-розважальні, освітні, спортивні заклади, торгово-розважальні центри, заклади харчування тощо);
- компактність міста, відчуття комфорту, затишку, доброзичливості його мешканців та наявність талановитої молоді.

- покращити екологічний стан міста (чистота вулиць, водойм, прибережних територій, зелених зон), забезпечити утилізацію та переробку сміття, збільшити кількість парків, скверів та забезпечити їх благоустрій;
- покращити транспортну інфраструктуру міста (оновлення громадського транспорту, відкриття нових маршрутів, будівництво та ремонт доріг, тротуарів, облаштування велосипедних доріжок, місць для паркування автомобілів);
- забезпечити "розумну" забудову міста відповідно до оновленого Генерального плану міста (будівництво житла, торгово-розважальних комплексів, магазинів та закладів харчування, реставрація пам'яток історії та культури, впорядкування розміщення кіосків та реклами на вулицях міста, реконструкція залізничного вокзалу, аеропорту);
- розвиток галузей освіти, медицини, культури, спорту (будівництво нових закладів, реконструкція існуючих, оновлення їх матеріально-технічного стану, збільшення кількості дитячих та спортивних майданчиків), покращення туристичної привабливості, проведення масових заходів для молоді та гостей міста;
- розвиток бізнесу, створення сучасних інноваційних виробництв, робочих місць з високим рівнем оплати праці;
- зменшення корупції та збільшення відкритості влади міста.

Що Ви хотіли б змінити?

Яким би Ви хотіли бачити місто через 10 років?

- чисте, зелене
- культурне, туристичне
- сучасне, європейське
- комфортне, затишне
- бізнес-центр

З метою дослідження думки бізнесової спільноти Хмельницького, яка здійснює інвестиції у розвиток міста та створює робочі місця для його мешканців, створено **робочу групу з розробки механізмів сталого економічного розвитку міста**, до складу якої увійшли керівники провідних промислових підприємств міста та представники бізнесу. Під час засідання робочої групи проведено анкетування та обговорено основні проблеми, які існують у місті з точки зору ведення бізнесу, перспективні галузі економіки та заходи, які необхідно реалізувати міській владі для створення сприятливого бізнес-клімату та забезпечення економічного зростання.

Основні проблеми:

- загальна економічна ситуація в країні,
- недосконале вітчизняне законодавство,
- нестача кваліфікованої робочої сили,
- високі відсоткові ставки за кредитами,
- висока вартість сировини, комплектуючих, енергоносіїв,
- нестача коштів на оновлення засобів виробництва,
- відсутність підтримки влади, дієвих механізмів стимулювання інноваційного виробництва та розвитку бізнесу,
- незадовільний стан доріг, відсутність аеропорту,
- тиск з боку контролюючих органів.

Перспективні галузі:

- легка промисловість,
- машинобудування,
- виробництво будівельних матеріалів та будівництво,
- харчова промисловість та переробка сільськогосподарської продукції,
- IT-технології.

**Місцева економіка поліпшиться
завдяки позитивним змінам на місцевому рівні:**

- розроблення механізму співпраці влади та бізнесу, налагодження партнерських відносин для реалізації соціальних проектів,
- створення сприятливого бізнес-клімату, надання фінансових пільг та стимулів для розвитку,
- налагодження співпраці між бізнесом та наукою,
- залучення інвестицій та розвиток міжнародного співробітництва,
- підвищення кваліфікації робочої сили,
- розвиток інфраструктури міста.

3.2. Результати Форуму розвитку

В рамках розробки Стратегії розвитку міста у травні 2016 року **проведено Форум розвитку “Майбутнє Хмельницького”** (далі – Форум), який мав на меті об'єднати інтелектуальний потенціал сотень хмельничан, спрямувати енергію міських громадських активістів, політиків, управлінців та підприємців на спільне розроблення стратегічного бачення майбутнього Хмельницького до 2025 року та подальшу командну роботу над формуванням та реалізацією проектів розвитку міста. Участь у Форумі взяли близько 400 хмельничан.

Учасниками Форуму проаналізовано існуючі слабкі сторони та наявні можливості для розвитку міста, а також запропоновано більше 300 пропозицій, ідей та ініціатив за наступними темами:

1. Місцеве самоврядування. Співпраця громадськості та влади.
2. Екологія та якість життя у місті.
3. Сталий розвиток економіки. Залучення інвестицій.
4. Розвиток людських ресурсів та освіта.
5. Легка промисловість, переробка агропродукції.
6. Транспортно-логістичний вузол.
7. IT та нові галузі.
8. Містобудування та урбанізація.

Найбільша активність громадян міста спостерігалася при обговоренні тем: "Екологія та якість життя в місті", "Містобудування та урбанізація", "Розвиток людських ресурсів та освіта".

За кожним із напрямків, що обговорювались, були створені відповідні робочі групи та проведені додаткові засідання, під час яких узагальнені та проаналізовані матеріали Форуму, а також сформовані конкретні проектні пропозиції щодо розвитку міста Хмельницького.

Під час Форуму сформовано також **бачення хмельничанами міста у майбутньому**, а саме:

Хмельницький 2025 – це:

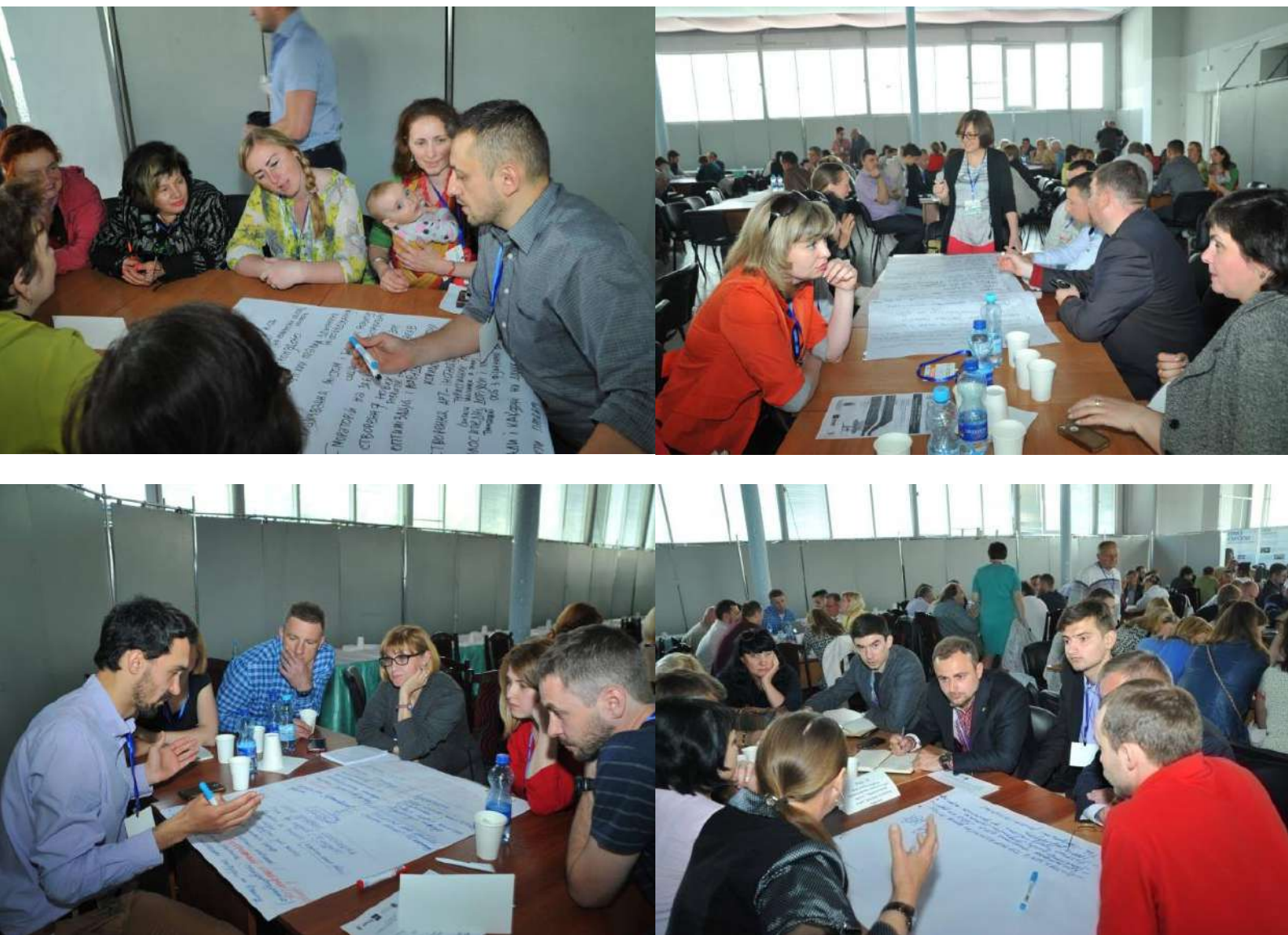
- торгово-діловий та інвестиційно-привабливий центр, з потужним інноваційним виробництвом, розвинутою економікою, конкурентоспроможною продукцією, високим експортним потенціалом, з сучасною архітектурою і розвинутою інфраструктурою, логістичний центр між західною, центральною і південною Україною;
- комфортне та безпечне для життя місто, з екологічно чистим навколишнім середовищем, великою кількістю парків та скверів, екологічним транспортом, високою якістю медичного обслуговування, енергоефективне та енергонезалежне;
- місто, в якому прозора та відкрита влада, налагоджено дієвий механізм комунікації та взаємної відповідальності органів місцевого самоврядування та громадськості, високий рівень правової освіти та громадянської активності хмельничан;
- місто молоді, місто у якому шанують і цінують кожну людину та створено умови для комфортного проживання мешканців всіх поколінь;
- “швейна столиця України” та центр переробки агропродукції для внутрішнього та зовнішнього споживання, де створено нові робочі місця, працівники отримують високу заробітну плату;
- місто з розвинутою туристичною інфраструктурою, великою кількістю пам'яток історії та архітектури, розбудованою мережею розважально-культурних та спортивних закладів;
- місто, де відкриваються можливості для здобуття освіти за всіма напрямками, створення та розвитку бізнесу, кар'єри для молодих людей. Цьому сприяють комфортні соціальні умови: помірні ціни на житло та продукти харчування, розвинута соціальна інфраструктура;
- місто сучасного мистецтва, відоме в Україні як місто подієвого туризму, де відбуваються цікаві фестивалі та мистецькі заходи всеукраїнського та міжнародного масштабу;
- патріотичне місто, в якому шанують національні традиції, мову та культуру;
- місто гостинне та привітне до приїжджих, у якому панує діалог між представниками різних національностей, різних релігійних конфесій, політичних поглядів.

Враховуючи побажання мешканців міста **визначено пріоритетні напрями його розвитку:**

- екологічна та енергетична безпека,
- створення робочих місць та інноваційний розвиток економіки,
- соціальна захищеність, високий рівень освіти та медицини,
- зручна та безпечна інфраструктура,
- сучасна культура та розвиток спорту,
- ефективне управління містом та налагодження партнерських відносин між владою, громадськістю та бізнесом.

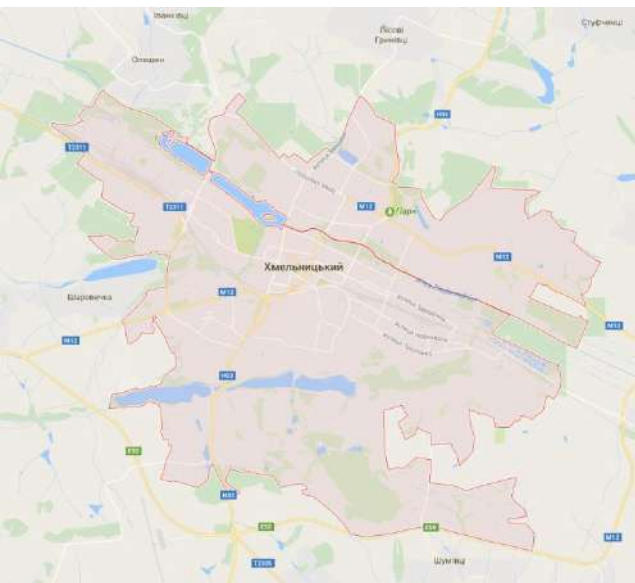
3.3. Аналіз потенціалу міста

Коротка характеристика міста

Хмельницький – найбільший економічний та культурний центр Хмельницької області, значний промисловий і діловий центр України.

До кінця XVIII ст. місто носило назву Пłosкирів, а з кінця XVIII ст. до 1954 р. – Проскурів. Місто розташоване у західній частині України, в межах Волино-Подільської височини.

Хмельницький відомий на всю Україну як місто торгівлі, яке використало свою історію торгівельного центру, щоб стати головним місцем розташування виробництва споживчих товарів та гуртової і роздрібної торгівлі.

Статус - місто обласного значення, адміністративний центр Хмельницької області та Хмельницького району.

Загальна площа - 9305 га

Кількість жителів – 268,5 тис. чол.

Густота населення – 2887 чол. на 1 км²

Місто не має районного поділу

Кількість житлових районів - 10

Клімат - помірно-континентальний

Саме тут розташований один з найбільших оптово-роздрібних ринків країни, на який приїждять люди не тільки зі всієї України, а й з Польщі, Білорусі, Молдови та інших найближчих країн-сусідів. Ринок відомий великими розмірами та низькими цінами. Поступово ринки міста перетворюються у зручні та сучасні торговельно-сервісні комплекси.

Промисловий комплекс міста представлений підприємствами, які виготовляють широкий спектр продукції: ДП “Новатор”, ПАТ “Укрелектроапарат”, ТОВ “Трансформатор сервіс”, ТОВ “Тін-Імпекс”, ПАТ “Термопластавтомат”, ПАТ завод “Нева”, ПАТ “Хмельницький завод КПУ “Пригма-Прес”, ТОВ “Нейл”, ТОВ “ТД “Хмельницькхліб”, ДП агрофірми “Проскурів” фірма “Проскурів-хліб”, ПрАТ “Хмельницька макаронна фабрика”, ПрАТ “Хмельницька маслосирбаза”, ТОВ “Проскурів-Агро”, ТОВ “Взутекс”, ПАТ “Хмельницький обласний пивзавод”, ТОВ “Літма”, ТДВ “Хмельницькзалізобетон”, ТОВ “Карат”, ТОВ “Сіріус Екструджен”, ТОВ “Європа-Експорт плюс”, ТОВ “Бембі” та інші.

Хмельницький притягує неймовірною атмосферою творчості, можливостями відпочинку, гарного дозвілля та гостинністю його мешканців. Хмельничани щиро люблять свою країну і зберігають найдавніші звичаї і традиції. Культурне життя Хмельницького насичене яскравими мистецькими подіями: конкурсами, фестивалями, виставками, виставами, концертами як у залах, так і під відкритим небом. В останні вихідні вересня хмельничани відзначають День міста.

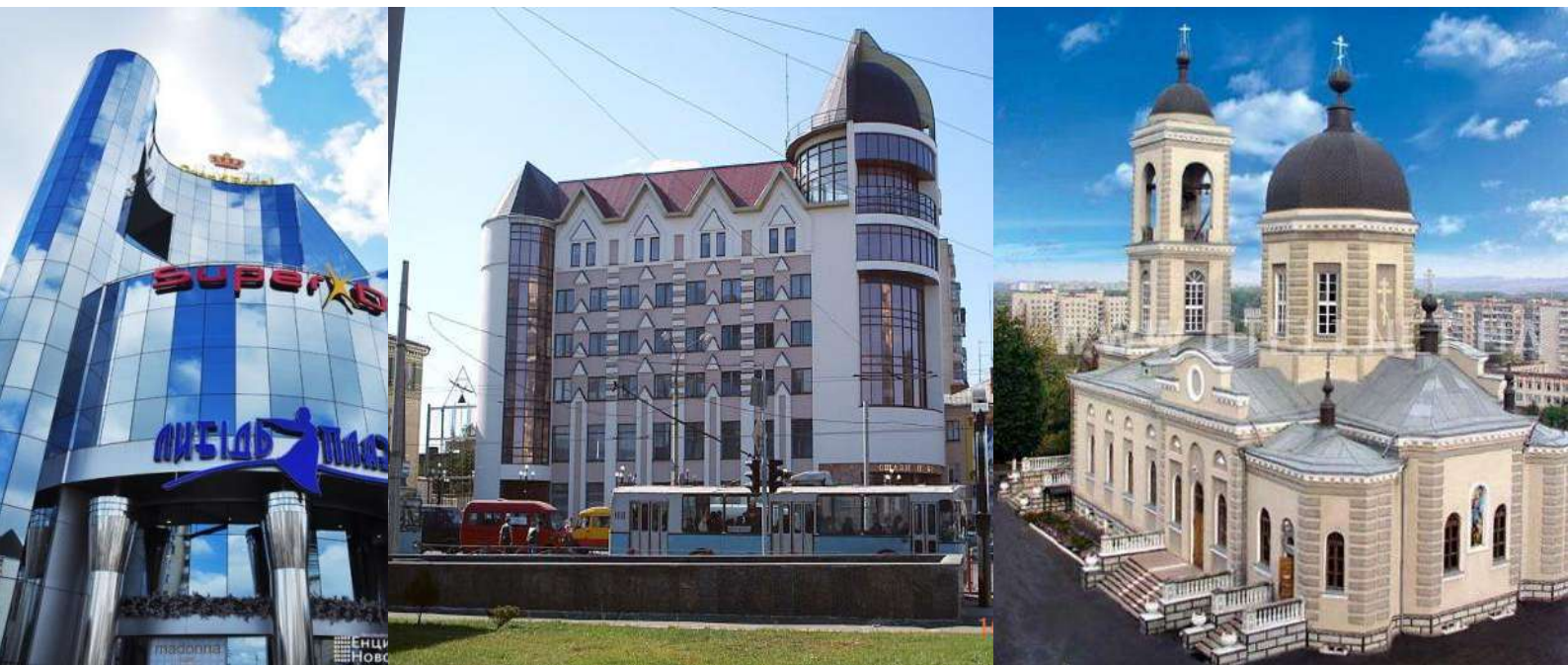
Місто є одним із найохайніших та найзеленіших обласних центрів України, що розкинувся по обидва боки річки Південний Буг. До зелених зон загального користування відносяться парки, сквери, набережна. Вулиці і майдани міста рясніють зеленими каштанами і липами, численними квітковими клумбами і фонтанами.

Хмельницький динамічно розвивається і є сучасною візиткою Подільського краю. Великими темпами у місті розбудовуються нові житлові масиви та будуються сучасні об'єкти інфраструктури.

Міська архітектура вражає поєднанням скла і бетону у будівлях сучасних торговельних центрів, банківських установ та м'якими обрисами особняків у стилі модерн або "цегляний модерн" кінця XIX – початку XX століть в історичному центрі – на пішохідній вулиці Проскурівській та прилеглих до неї вулицях.

Наявність різних стилів, збереження будівель у цих стилях, реконструкція і оновлення будинків є свідченням того, що міська архітектура Проскурова-Хмельницького є захоплюючою сторінкою культури нашого міста.

Символом Хмельницького можна вважати колишню будівлю пожежної команди з музичним годинником на вежі, нині кінотеатр "Планета", чий силует своїми формами нагадує давні ратуші.

Хмельницький підтримує ділові та дружні стосунки з містами-побратимами різних країн світу: Сілістра (Болгарія), Бельц (Молдова), Чеханов (Польща), Бор (Сербія), Крамфорс (Швеція), Модесто (США), Шицяджуань (Китай), Акваскальєнтес (Мексика), Шяуляй (Литва), Манісес (Іспанія), Кармель (Ізраїль), Руставі (Грузія).

За активну діяльність у напрямку євроінтеграції, зміцнення міжнародних зв'язків та поширення європейських цінностей Хмельницькому присвоєно почесну нагороду Ради Європи "Європейський диплом".

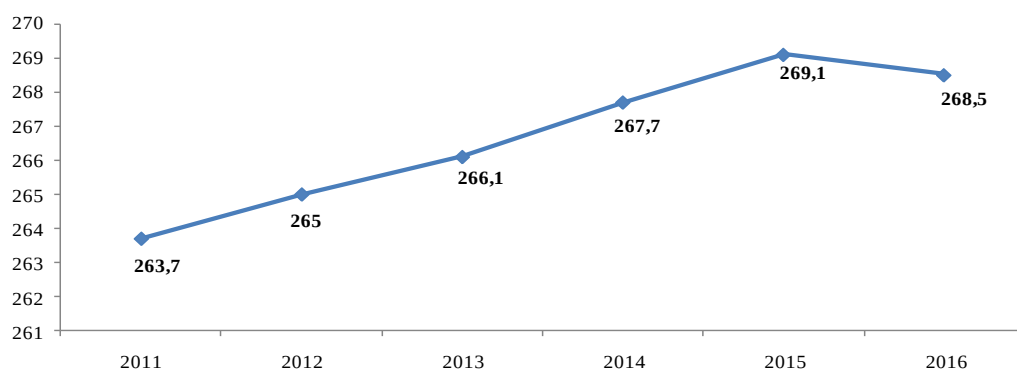
У 2015 році міська рада приєдналася до Європейської ініціативи "Угода мерів".

Аналіз соціально-економічного розвитку міста

Чисельність населення та демографічна ситуація

Протягом 2011-2015 р. р. спостерігалась стійка тенденція до зростання чисельності населення міста за рахунок як природного, так і міграційного приростів.

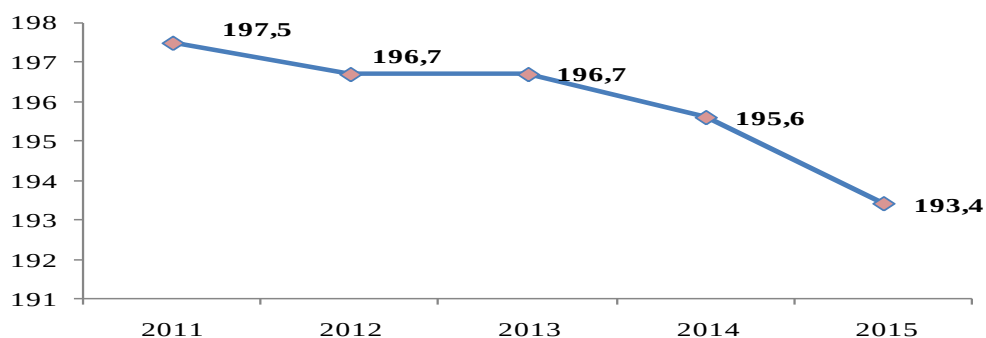
Чисельність наявного населення у 2011-2016 р. р., тис. осіб

Проте у 2016 році чисельність населення зменшилась на 586 осіб за рахунок міграційного скорочення, яке становило 898 осіб (природний приріст склав 312 осіб).

Із загальної чисельності постійного населення міста налічувалось 42,9 тис. осіб (16,1%) мешканців віком від 0 до 14 років, 193,4 тис. осіб (72,6 %) - віком 15 - 64 роки та 29,9 тис. осіб (11,3%) - у віці 65 років і старше. У порівнянні з 2011 роком частка населення працездатного віку зменшилась на 2,1%.

Кількість населення працездатного віку у 2011-2015 р. р., тис. осіб

Кількість пенсіонерів у місті щороку збільшується і станом на 1 січня 2017 року становить 70290 осіб (65855 осіб у 2011 році), що у розрахунку на 1000 населення складає 265 осіб (253 особи у 2011 році). Із загальної чисельності пенсіонерів отримують пенсію за віком - 72,7%, по інвалідності - 20,0 %, за вислугу років - 2,1%, у разі

втрата годувальника –4,3%, соціальну –0,9%. Середній розмір пенсії становить 1768,70 гривень.

Зайнятість населення та безробіття, заробітна плата

У 2016 році в усіх сферах економічної діяльності міста працювало 65,6 тис. чоловік (без урахування малого бізнесу), що складає 30,6% трудових ресурсів Хмельницької області. У порівнянні з 2011 роком кількість найманих працівників зменшилась на 11,5%.

Кількість безробітних станом на 1 січня 2017 року склала 948 осіб (станом на 1 січня 2011 року – 1250 осіб).

Середньомісячний розмір заробітної плати у місті Хмельницькому за 2016 рік становив 4124,0 грн., що на 2,0% більше, ніж по області, але на 20,4% менше, ніж по Україні.

Економіка міста

Станом на 1 січня 2017 року у місті зареєстровано 31,3 тис. суб'єктів господарювання, з них 10,8 тис. - юридичні особи та 20,6 тис. - фізичні особи – підприємці. Протягом 2016 року взято на облік 805 юридичних осіб (припинили діяльність – 124) та 3162 фізичні особи-підприємці (припинили діяльність – 2994).

В місті здійснюють діяльність 2 великих, 111 середніх та 2432 малих підприємства (у 2011 році діяло 5 великих, 125 середніх та 2351 мале підприємство), на яких зайнято 41,5 тис. працівників, що на 10,3% менше, ніж у 2011 році (46,3 тис. працівників).

Динаміка кількості малих підприємств на 10 тис. населення свідчить про поступовий розвиток малого підприємництва в місті (96 у 2015 році проти 89 у 2011 році).

На малих підприємствах міста зайнято 15,6 тис. працівників, що на 9,1% менше, ніж у 2011 році (17,2 тис. працівників).

За 2015 рік малими підприємствами міста реалізовано продукції на суму 6,7 млрд. грн., що становить майже половину (42,7%) загального обсягу реалізованої продукції малими підприємствами області. Питома вага обсягу реалізованої продукції (робіт, послуг) малих підприємств в загальному обсязі реалізованої продукції (робіт, послуг) щороку зростає: з 29,8% у 2011 році до 36,2% у 2015 році.

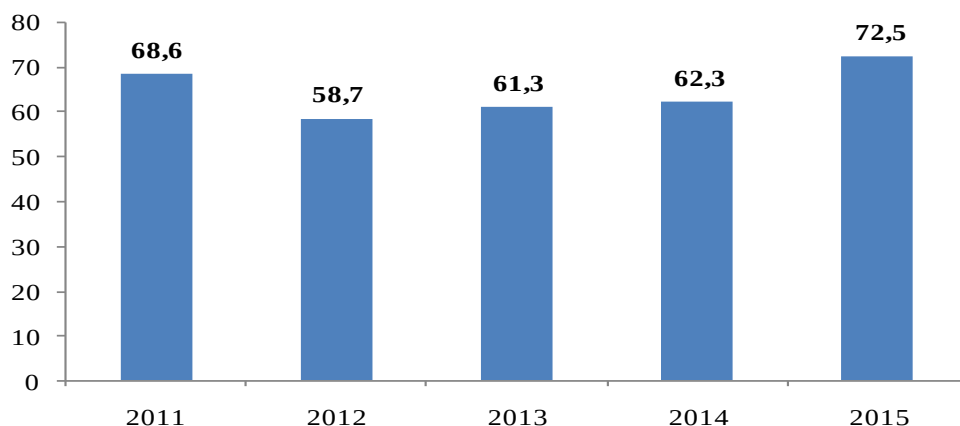
Надходження коштів до міського бюджету від діяльності суб'єктів малого та середнього підприємництва за 2016 рік у порівнянні з 2015 роком збільшилися на 85,6 млн. грн. (на 27,3%) і склали 398,7 млн. гривень. Питома вага надходжень від суб'єктів малого та середнього підприємництва до загальних надходжень міського бюджету складає 44,3%. Більшість малих підприємств функціонує у сфері торгівлі, послуг та ресторанного бізнесу.

Фінансові результати підприємств

Фінансовий результат до оподаткування великих і середніх підприємств міста за січень-вересень 2016 року склав 398,9 млн. грн. прибутку (за січень-вересень 2015 року – 260,3 млн. грн. прибутку). Частка прибуткових підприємств становила 80,4% (у січні-вересні 2015 року – 64,0%).

Найкращий фінансовий результат одержано промисловими підприємствами міста – 309,8 млн. грн. прибутку (частка прибуткових підприємств – 75,5%). Чистий прибуток промислових підприємств склав 244,5 млн. гривень. Найбільші прибутки отримано підприємствами, які займаються текстильним виробництвом, виробництвом одягу та шкіри (97,9 млн. грн.), а також виробництвом гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції (73,5 млн. грн.).

Частка прибуткових підприємств міста у 2011-2015 р. р., %

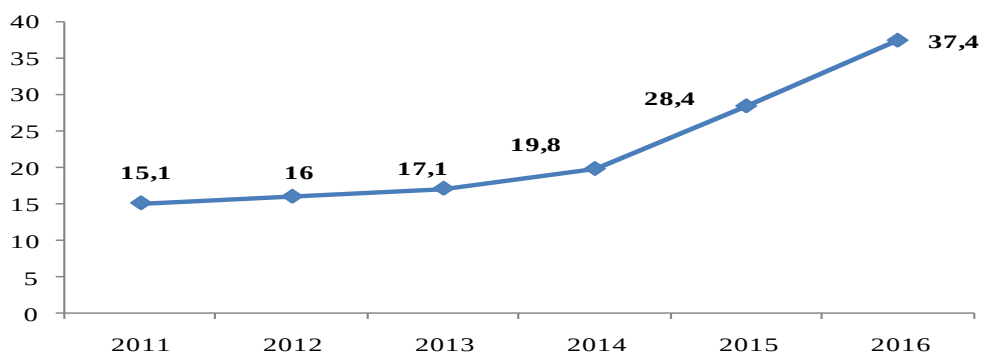
Промисловий комплекс міста представлений 192 підприємствами, які виготовляють широкий спектр продукції: гумові і пластмасові вироби, преформи для виробництва ПЕТ – пляшок, стретч-плівка, добавки до будівельних сумішей та інша неметалева мінеральна продукція; трансформатори та трансформаторні підстанції, термопластавтомати, обладнання для міні-заводів з виробництва цегли, спецтехніка радіолокаційного та авіаційного призначення, прилади для безпечного руху на залізниці, лічильники газу та води, медична техніка, обладнання для підприємств молочної промисловості, сільськогосподарське обладнання; продукти харчування; взуття, одяг, текстиль, килими та килимові вироби; будівельні матеріали, цвяхи будівельні, столярні, шиферні; готові металеві вироби; гофрований картон, паперова та картонна тара, поліграфічна продукція тощо.

У 2016 році найбільша частка в структурі промисловості належала наступним галузям: постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря – 51,0%; виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції – 18,7%; машинобудування – 9,8%; виробництво харчових продуктів,

напоїв та тютюнових виробів – 7,0%; текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри, виробів із шкіри та інших матеріалів – 4,6%; металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів – 3,7%.

Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) підприємств міста склав 10,0 млрд. грн., що становить 30,5% до загального обсягу по області. Обсяг реалізованої промислової продукції на 1 особу по місту склав 37,4 тис. гривень.

Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) на 1 особу у 2011-2016 р. р., тис. грн.

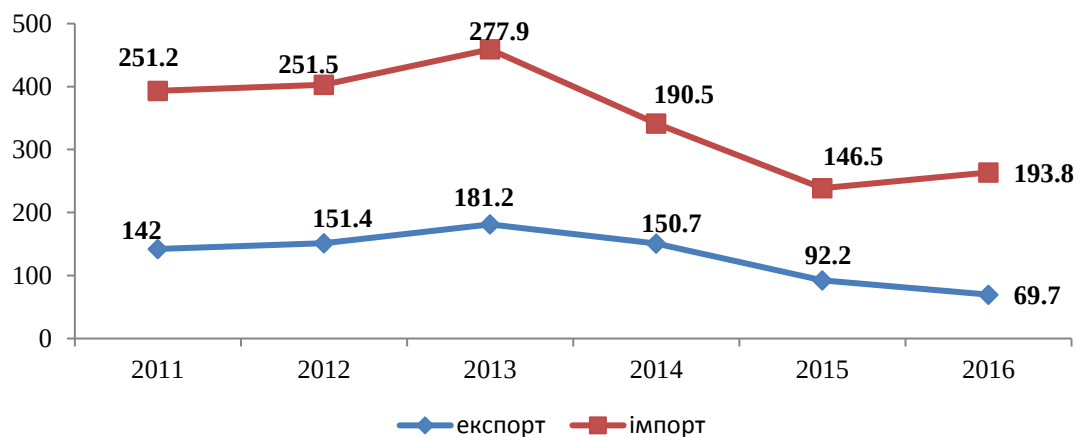

Різке зростання обсягу реалізованої промислової продукції протягом останніх років частково пояснюється зростанням індексу споживчих цін.

Зовнішньоекономічна та інвестиційна діяльність

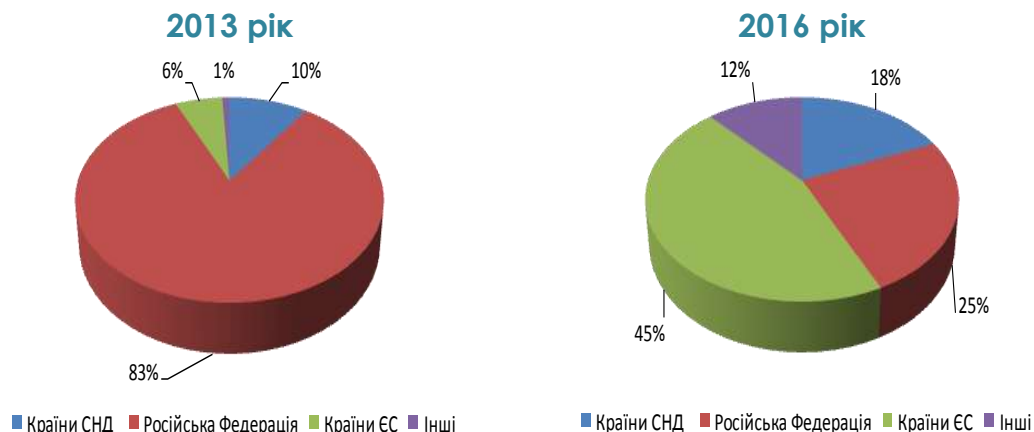
За 2016 рік експорт товарів склав 69,7 млн. дол. США (22,2% до загального експорту по області), що на 50,1% менше, ніж у 2011 році. Обсяг імпорту товарів у 2016 році склав 193,8 млн. дол. США (59,5% до загального обсягу імпорту по області), що на 22,9% менше, ніж у 2011 році. Коефіцієнт покриття експортом імпорту товарів склав 0,36 (у 2011 році – 0,57).

Експорт та імпорт товарів у 2011-2016 р. р., млн. грн.

Експортували свою продукцію місцеві товаровиробники до 59 країн світу (у 2013 році – до 33 країн). До країн ЄС експортовано 45,1% (у 2013 році – 6%), до Російської Федерації – 24,5% (у 2013 році – 83,3%), до країн СНД – 12,9% (у 2013 році – 10%).

Структура географії експорту, %

Основу товарної структури експорту міста у 2016 році складали:

- машини, обладнання; електротехнічне обладнання – 20,0% (у 2013 році – 49,0%);
- текстильні матеріали та вироби – 18,7% (у 2013 році – 8,5%);
- полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них – 17,5% (у 2013 році – 28,4%);
- продукти тваринного та рослинного походження – 13,5% (у 2013 році – 6,3%).

У 2016 році підприємства міста імпортували продукцію із 79 країн світу. Основними країнами-партнерами в імпорті товарів є Китай (14,6% до загального обсягу імпорту), Саудівська Аравія (11,5%), Польща (9,9%), Німеччина (8,9%), Туреччина (7,8%), США (5,2%) та Білорусь (4,8%).

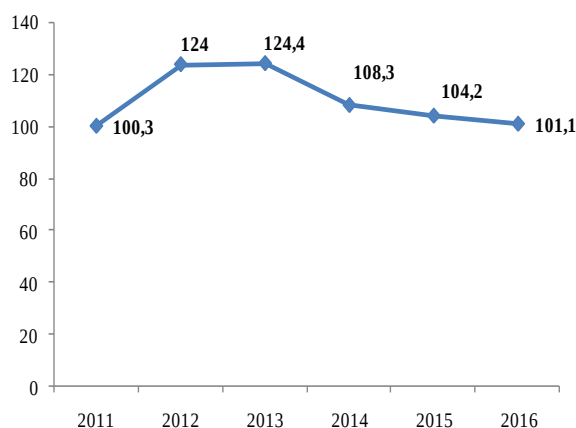
Основу товарної структури імпорту міста у 2016 році складали полімерні матеріали, пластмаси та вироби з них – 27,8% (у 2013 році – 43,4%) та машини, обладнання; електротехнічне обладнання – 27,7% (у 2013 році – 22,9%).

Загальний обсяг залучених в економіку міста прямих іноземних інвестицій станом на 01.01.2017 року становив 26,9млн. дол. США, що на 2,5% менше, ніж станом на початок року. Питома вага міста в обласному обсязі іноземних інвестицій – 16,8% (у 2011 році – 15,8%).

Інвестори схильні вкладати кошти в галузі з більш швидким обігом капіталу та високим рівнем рентабельності (оптова та роздрібна торгівля – 72,6%, операції з нерухомим майном – 3,6%), а також у

вже розвинені сфери економічної діяльності (промисловість – 19,0%).

Прямі іноземні інвестиції на 1 особу у 2011-2016 р. р., дол. США

■ Обсяг прямих іноземних інвестицій в розрахунку на одну особу населення станом на 01.01.2017 року становив 101,1 дол. США (у 2011 році – 100,3 дол. США).

■ Кількість підприємств, у які вкладено прямі іноземні інвестиції - 73 (у т.ч. з країн ЄС — 38).

На розвиток промислових підприємств міста направлено 5,1 млн. дол. США іноземних інвестицій, у тому числі у виробництво гумових і пластмасових виробів, іншої неметалевої мінеральної продукції – 3,3 млн. дол. США; харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів – 612,4 тис. дол. США.

Інвестиції надійшли із 25 країн світу. До п'ятірки основних країн-інвесторів належать: Польща (41,2%), Кіпр (39,9%), Туреччина (5,4%), Віргінські острови (Брит.) (3,6%), Німеччина (3,3%).

Бюджет міста

За 2016 рік зведений обсяг доходів міського бюджету склав 2060,9 млн. грн., що в 2,5 рази більше, ніж у 2011 році. Доходи міського бюджету в розрахунку на одного мешканця з урахуванням офіційних трансфертів з державного бюджету за 2016 рік склали 7658,5 гривень.

Доходи міського бюджету, млн. грн.

	2011 рік	2016 рік
Зведений обсяг доходів, з них:	819,0	2060,9
- трансферти з державного та обласного бюджетів	373,4	964,4

Власні доходи міського бюджету 2016 року склали 989,6 млн. гривень. В структурі власних доходів міського бюджету найбільша питома вага належить податку на доходи фізичних осіб – 49,3% (488,2 млн. грн.), місцевим податкам і зборам – 29,0% (286,8 млн. грн.), акцизному податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібної торгівлі підакцизними товарами – 13,0% (129,0 млн. грн.),

надходженню коштів пайової участі у розвитку інфраструктури міста – 2,3% (22,3 млн. грн.).

Видатки міського бюджету у 2016 році склали 2043,8 млн. грн. (в розрахунку на одного жителя міста - 7594,95 грн.). Найбільшими статтями видатків є соціальний захист населення (30,3%), освіта (28,0%), житлово-комунальне господарство (17,9%) та охорона здоров'я (14%).

Видатки бюджету розвитку у 2016 році склали 351,2 млн. грн. (у 2011 році – 33,5 млн. грн.). За рахунок коштів бюджету розвитку забезпечено будівництво та реконструкцію комунальних об'єктів, капітальний ремонт доріг, житла та об'єктів благоустрою, придбання техніки і обладнання для комунальних підприємств.

Транспортна інфраструктура і зв'язок

Місто має зручне географічне розташування. Відстань від Хмельницького до Києва залізницею - 366 км, шосейними дорогами - 384 км. Через місто проходять автомагістралі: Київ-Львів, Одеса-Львів, Чернівці-Київ. Хмельницький - залізничний вузол, гілки залізниці від якого відходять у напрямках Києва, Чернівців, Львова, Шепетівки. Місто має аеропорт із бетонною злітно-посадочною смугою у 2200 метрів, яка потребує реконструкції (аеропорт не працює).

Загальна протяжність автомобільних доріг місцевого значення становить 428 км (площа - 2,73 млн. кв. м).

Хмельницьким комунальним підприємством „Електротранс” здійснюються пасажирські перевезення 72 тролейбусами на 19 маршрутах. На 12 автобусних маршрутах загального користування, які працюють в звичайному режимі руху, щоденно працює до 66 автобусів.

На 38 автобусних маршрутах, які працюють в режимі руху маршрутного таксі, працює 370 транспортних засобів.

У 2016 році міським електротранспортом перевезено 36,5 млн. пасажирів, у тому числі 23,0 млн. пасажирів-пільговиків (у 2011 році – 42,5 млн. пасажирів, з них 24,1 млн. пасажирів-пільговиків).

Послугами автомобільного транспорту (з урахуванням перевезень, виконаних фізичними особами-підприємцями) скористалися 34,1 млн. пасажирів (у 2011 році – 56,5 млн. пасажирів). Пасажирооборот зменшився в порівнянні з 2011 роком на 25,5% і склав 312,3 млн. пас. км.

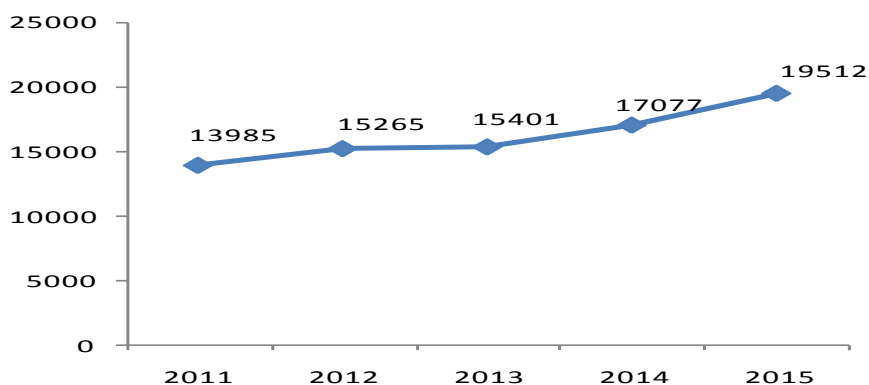
Інфраструктура торгівлі та послуг

Станом на 01.01.2017 року в місті нараховувалось 1819 об'єктів торгівлі, 40 ринків, 10 торгових майданчиків, 17 торгових рядів, 417 підприємств побутового обслуговування, 473 заклади ресторанного

господарства. Послуги з розміщення гостей міста надають 26 закладів (загальна кількість ліжок - 1398).

Обсяг роздрібного товарообороту підприємств, які здійснюють діяльність з роздрібною торгівлі та ресторанного господарства, за 2015 р. склав 5237,0 млн. грн. (у 2011 році - 3680,9 млн. грн.).

Роздрібний товарооборот в розрахунку на 1 особу у 2011-2015 р. р., грн.

У січні-вересні 2016 року споживчий ринок міста характеризувався наступними показниками: обсяг роздрібного товарообороту, у порівнянні з аналогічним періодом 2015 року, збільшився на 11,2% і склав 4436,7 млн. грн. (54,1% у структурі товарообороту області); товарооборот на 1 особу становив 16487,4 грн. Разом з цим, індекс споживчих цін збільшився на 11,4%, що пояснює зростання показників споживчого ринку у 2016 році.

У 2015 році обсяг реалізованих послуг склав 1416,9 млн. грн., що на 80,7% більше, ніж у 2011 році. На 1 особу реалізовано послуг на суму 5265,3 грн. У структурі загального обсягу реалізованих послуг найбільша частка припадає на послуги транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності та на послуги сфери інформації та комунікацій.

У січні-вересні 2016 року обсяг реалізованих послуг склав 1198,3 млн. грн. (1024,5 млн. грн. у січні-вересні 2015 року), у тому числі реалізовано послуг населенню на суму 307,2 млн. грн. (279,4 млн. грн. у січні-вересні 2015 року).

Житловий фонд

Загальна площа житлових приміщень усіх форм власності у місті становить 5,4 млн. кв. м, з них житлова площа – 3,2 млн. кв. м. Кількість будинків - 12067. Житловий фонд збільшився в порівнянні з 2011 роком на 3,8%.

Забезпеченість житлом на 1 мешканця складає 20,1 кв. м, що на 0,9 кв.м більше, ніж у 2011 році (по області — 26,3 кв. м).

Житлово-комунальні підприємства міста утримують та обслуговують житловий фонд площею майже 3,8 млн. кв. м (1180 житлових будинків).

Абсолютна більшість помешкань міста підключена до комунальних інженерних мереж. Спостерігається тенденція до розвитку автономних систем опалення.

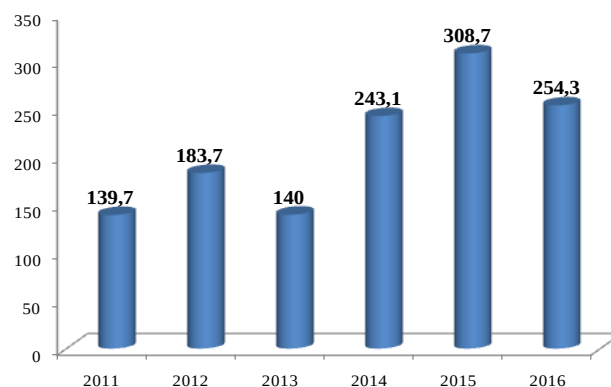
Станом на 01.01.2017 р. у місті зареєстровано 303 ОСББ, які обслуговують житловий фонд загальною площею 1,2 млн. кв. м.

Щороку збільшується кількість новобудов у місті. У 2016 році **введено в експлуатацію** 254,3 тис. кв. м, що становить 62,8 % від загального обсягу житла, введенного в експлуатацію у Хмельницькій області.

Підприємствами міста у 2016 році **виконано будівельних робіт** на суму 988,1 млн. грн., що становить 63,1% до загального обсягу виконаних будівельних робіт у Хмельницькій області, та у 2,6 разі більше, ніж у 2011 році (382,8 млн. грн.).

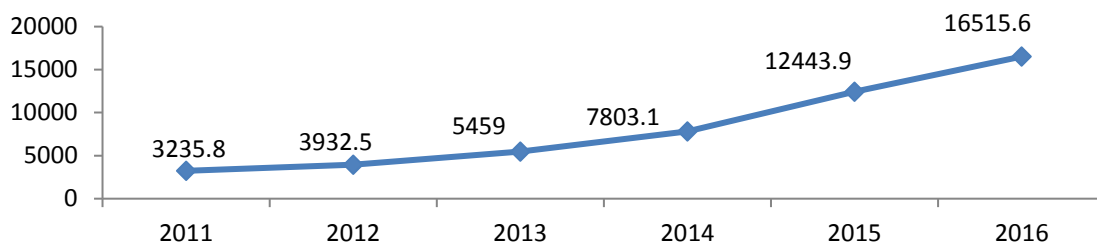
Житлове будівництво у 2011-2016 р. р., тис. кв. м

- Індивідуальними забудовниками збудовано 33,9 тис. кв. м (у 2011 році – 57,5 тис. кв. м).
- Обсяг введенного в експлуатацію житла у розрахунку на 10 тис. населення у 2016 році склав 6559,1 кв. м (у 2011 році – 5363,0 кв. м).

Динаміка **капітальних інвестицій** у місті є стабільно позитивною. У 2016 році освоєно 4386,4 млн. грн. (50,0% капітальних інвестицій області), у т.ч. у житлове будівництво — 3109,4 млн. грн. (70,9%). Капітальні інвестиції на 1 особу склали 16,5 тис. гривень.

Капітальні інвестиції на 1 особу у 2011-2016 р. р., грн.

Водопостачання та водовідведення

Потужність водопроводу міського комунального підприємства „Хмельницькводоканал” складає 80 тис. куб. м/добу. Питна вода

видобувається з підземних джерел артезіанськими свердловинами (5 міських водозаборів і Чернелівський водозабір, розташований на відстані 34 км від міста).

Довжина мереж водопостачання 605,3 км, з них – 277,2 км ветхі і аварійні (45,8%).

У місті працює господарчо-побутова каналізація, до складу якої входить 25 насосних станцій, 2 майданчика очисних споруд каналізації загальною потужністю 105 тис.куб.м/добу та 362,0 км трубопроводів, які зношені на 45,2%.

Порівняльна характеристика якісних показників питної води з централізованої водопровідної мережі протягом трьох останніх років свідчить про незначне зростання нітритів, нітратів, заліза, хлоридів. Проте їх вміст не перевищує допустимі нормативні значення відповідно до державних санітарних норм і правил.

Теплопостачальні підприємства обслуговують 61 котельню потужністю 864,9 Гкал/год., 79 центральних теплових пункти (ЦТП), 12 когенераційних установок, 308,8 км теплових мереж в двотрубному вимірі, загальна опалювальна площа становить 4,7 млн. кв. метрів. В опалювальний період підприємства забезпечують себе власною електричною енергією понад 90% від потреби, влітку – на 100%, а її надлишок продають іншим комунальним підприємствам.

Газопостачання користувачів у місті здійснюється з використанням природного газу, що подається потужними магістральними газопроводами. Протяжність газових мереж складає 1130,9 км, що на 4,9% більше, ніж у 2011 році. Місто 100% газифіковано.

Електропостачання міста здійснюється від 10 підстанцій вищою напругою 110 кВ. Довжина повітряних ліній напругою 0,4-10 кВ - 630,0 км. Протяжність кабельних ліній напругою 0,4 кВ складає 288,4 км, напругою 10 кВ — 492,1 км. На обслуговуванні знаходиться 459,3 км електромереж зовнішнього освітлення та 12,1 тис. світлоточок.

Загальне споживання електричної енергії у місті склало 512951 Мвт/год., що на 2,8% більше, ніж у 2011 році. Найбільшими споживачами електроенергії є суб'єкти господарювання на долю яких припадає 64,4%. Усі частини міста електрифіковано.

Енергоспоживання

Підприємствами та організаціями міста у 2015 році спожито 194,3 тис. т всіх видів палив, що на 20,7% менше, ніж у 2011 році (244,9 тис. т). Спожито для перетворення в інші види палива та енергію 57,3% всіх використаних ресурсів, на діяльність транспорту – 29,1%, на виробництво промислової та сільськогосподарської продукції – 2,3%.

У структурі спожитих енергетичних матеріалів та продуктів перероблення за їх окремими видами переважає газ природний – 51,5%, паливо дизельне – 15,8% та дрова для опалення – 4,4%.

Підприємствами та організаціями міста спожито 283,6 тис. т паливно-енергетичних ресурсів, що на 17,8% менше, ніж у 2011 році; 189,9 тис. Гкал теплоенергії, що на 22,4% менше, ніж у 2011 році; 301,7 млн. кВт/год. електроенергії, що на 15,4% менше, ніж у 2011 році.

Заклади культури

У місті знаходиться 893 пам'ятки та 122 об'єкти культурної спадщини, у т.ч. 115 об'єктів архітектури, що представляють забудову минулого століття.

Мережа культурно-мистецьких установ міста включає 7 початкових спеціалізованих навчальних мистецьких закладів, 2 муніципальні професійні колективи, 15 бібліотек, 4 клубні заклади, МКП “Моно-театр “Кут”, МКП “Кінотеатр імені Т.Г.Шевченка”.

Про місто, його мешканців, творчі та інші досягнення хмельничан розповідають музеї: краєзнавчий, художній, літературний, музей історії міста, музей Проскурівського підпілля, музей споріднених міст, музей спорту та інші. Всі вони зручно розташовані у центрі міста. А ще у місті створено і працюють школа іконопису “Нікош” та музей-студія фотомистецтва.

Медичні та соціальні заклади

Медичне обслуговування мешканців міста забезпечують 10 лікувально-профілактичних закладів комунальної власності та 12 лікувально-профілактичних закладів обласної комунальної власності. У віддалених мікрорайонах міста працює 7 амбулаторій загальної практики-сімейної медицини.

Загальна потужність стаціонарів міста складає 1445 ліжок. Відповідно забезпеченість населення стаціонарними ліжками складає 54,5 на 10 тис. населення. Стаціонарна допомога надається за 30 профілями, включаючи 11 профілів дитячих ліжок та 4 профілі акушерсько-гінекологічних ліжок. Зайнятість ліжок - 317,8 од. в день.

Амбулаторно-поліклінічну допомогу надають 8 лікувально-профілактичних закладів, планова потужність яких розрахована на 4170 відвідувань за зміну. В амбулаторних закладах працює 292 ліжка денного стаціонару, що становить 11,0 од. на 10 тис. населення.

У місті проживає 21382 особи з обмеженими можливостями, у тому числі 58 дітей до 18 років (у 2011 році – 18943 особи, з них 199 дітей).

Соціальні послуги надають 5 комунальних закладів.

Показники захворюваності населення міста

	2011 рік	2015 рік
Захворюваність на активний туберкульоз на 100 тис. населення	52,6	49,7
Кількість осіб ВІЛ-інфікованих на 100 тис. населення	40,7	27,1

Заклади освіти, спорту

Освітня система міста представлена мережею дошкільних (47 закладів), загальноосвітніх (41 заклад різного типу: ліцеї, колегіуми, гімназії, спеціалізовані загальноосвітні школи) та 5 позашкільних навчально-виховних установ.

Для дітей з вадами зору, розумового і фізичного розвитку діють 5 спеціальних дошкільних заклади та 4 школи.

Завантаженість дошкільних закладів (дітей на 100 місць) становила 161 (у 2011 році – 151).

Професійно-технічна та вища освіта представлена розгалуженою системою навчальних закладів, які здійснюють підготовку фахівців з різних професій (16 вищих та 7 професійно-технічних навчальних закладів).

В місті функціонують 15 дитячо-юнацьких спортивних шкіл. Спортивна база міста нараховує 1 стадіон, 2 легкоатлетичних манежі, 210 площинних спортивних споруд, 17 тенісних кортів, 12 футбольних полів та 141 інший майданчик, 113 приміщень для фізкультурно-спортивних занять, 7 плавальних басейнів, 24 стрілецьких тири, 79 спортивних зали, 3 веслувальні бази, 1 кінноспортивна база.

Профільні заклади для дітей та молоді – Центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; Центр по роботі з дітьми та підлітками та 21 підлітковий клуб за місцем проживання; спортивно-культурний центр "Плоскирів".

Стан навколишнього природного середовища

До **зелених зон** загального користування відносяться парки, сквери, набережна, загальною площею 112,83 га. Кількість зелених насаджень загального користування на одного жителя становить до 5 кв. м при нормі 12-24 кв. м (місту не вистачає 257,3 га зелених насаджень). Об'єкти природно-заповідного фонду місцевого значення займають площу 182,32 га.

Площа **водних ресурсів** - 407,1 га, у т. ч. природні водойми (річки, струмки) – 21 га; штучні водостоки (колектори, канали, канави) – 3

га; ставки – 383 га. Територію міста перетинає річка Південний Буг, у яку впадають 2 малих річки та декілька безіменних струмків загальною протяжністю біля 70 км. В межах міста розташовано 9 відкритих штучних та природних водойм. За останні роки спостерігається тенденція зростання рівня забруднення річок та озер.

Обсяги викидів забруднюючих речовин в **атмосферне повітря** поступово зменшується (загальний обсяг викидів у 2015 році зменшився на 12% до обсягу викидів у 2011 році і склав 13,2 тис. тонн). Проте за останні 5 років зросло забруднення атмосферного повітря оксидом вуглецю, сульфатами, формальдегідами, аміаком, хлороводнем та домішками важких металів.

**Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря
(стаціонарними та пересувними джерелами) у 2011-2015 р. р.**

	2011	2012	2013	2014	2015
Загальний обсяг викидів, тис. тонн	15,0	14,3	14,6	14,2	13,2
Викиди в розрахунку на 1 кв. км	174,5	166,3	169,3	152,8	142,3

Основний вплив на стан атмосфери міста спричиняє автотранспорт, міські котельні, підприємства, діяльність яких пов'язана з виробництвом продукції із фенол-формальдегідних смол, пластмаси, меблевих лакофарбових виробництв, цехів з виробництва м'ясних та ковбасних виробів, приватних видавництв тощо.

Викиди забруднюючих речовин від пересувних джерел в середньому становлять 93 %.

Площа міського полігону **побутових відходів** - 13,6 га. За роки експлуатації накопичено більш як 4,6 млн. тонн відходів. Постійно здійснюється пошарова засипка ґрунтом твердих побутових відходів. Забезпечується своєчасне вивезення твердих побутових відходів із 227 контейнерних майданчиків (щоденно 17 сміттєвозів вивозить понад 1,5 тис. куб. м сміття).

З 2007 року розпочато сортування та роздільне збирання побутових відходів (встановлено 45 контейнерів для збирання скла та 69 контейнерів для збирання ПЕТ-пляшки).

Злочинність

Кількість виявлених злочинів у місті щороку зростає. У 2015 році виявлено 5044 злочини, що становить майже 40,0% всіх злочинів, виявлених у Хмельницькій області.

	2011 рік	2015 рік
Кількість виявлених злочинів	2824	5044

У січні-вересні 2016 року кількість облікованих кримінальних правопорушень склала 3830, з них 993 - тяжких та особливо тяжких, 53 - скоєних малолітніми та неповнолітніми або за їх участю.

3.4. Конкурентний аналіз

1. Порівняльний аналіз основних показників соціально-економічного розвитку міста Хмельницького серед 8 обласних центрів західного регіону України.

За підсумками соціально-економічного розвитку у 2016 році місто Хмельницький лідирує серед порівнюваних міст за наступними показниками:

■ **перше місце** за обсягом капітальних інвестицій на одну особу; обсягом введеного в експлуатацію житла у розрахунку на 10 тис. населення міста; часткою прибуткових великих і середніх підприємств у загальній кількості підприємств;

■ **друге місце** за темпом зростання обсягу роздрібного товарообороту підприємств; станом виплати заробітної плати на підприємствах міста (сума заборгованості із виплати заробітної плати одна з найменших);

■ **третє місце** за обсягом виконаних будівельних робіт.

Проте за рештою показників, що аналізуються, місто Хмельницький дещо відстає від інших міст:

■ **шосте місце** за кількістю малих та середніх підприємств у розрахунку на 10 тис. населення; обсягом прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одиницю населення; рівнем середньомісячної заробітної плати штатних працівників;

■ **сьоме місце** за обсягом реалізованої промислової продукції (у розрахунку на одиницю населення); коефіцієнтом покриття експортом імпорту;

■ **восьме місце** за обсягом експорту товарів.

Назва показника	Хмельницький (місце серед 8 міст)	Вінниця	Івано- Франківськ	Луцьк	Рівне	Чернівці	Тернопіль	Житомир
Загальна інформація (станом на 01.01.2017 р.)								
Площа (кв. км)	93 (4)	113,2	119,7	42	63	153	72	61
Населення, тис. осіб	268,5 (2)	372,7	233,3	217,0	247,4	266,0	217,9	267,4
Щільність населення, осіб/ кв. км	2894 (3)	3292	1949	5167	3927	1739	3026	4384
Показники соціально-економічного розвитку								
Обсяг реалізованої промислової продукції в розрахунку на од. населення, тис. грн., 2016 р.	37,4 (7)	53,8	41,4	43,0	39,5	20,2	40,6	48,1
Обсяг введеного в експлуатацію житла у розрахунку на 10 тис. населення, кв.м загальної площі, 2016 р.	9559,1 (1)	5880,0	4983,3	3678,9	4264,0	5376,7	6762,8	2313,0
Обсяг виконаних будівельних робіт, млн. грн., 2016 р.	988,1 (3)	1979,8	1037,8	847,6	674,7	614,6	959,8	572,9
Обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на од. населення, дол. США станом на 01.10.2016 р.	102,1 (6)	229,6	1889,7	391,7	517,8	71,9	74,5	406,5
Обсяг капітальних інвестицій на одну особу, тис. грн., 2016 р.	16,5 (1)	7,8	10,6	11,9	6,3	5,9	8,7	5,5
Обсяг експорту товарів, млн. дол.США, 2016 р.	69,7 (8)	618,7	377,4	183,7	76,7	70,7	96,2	122,9
Коефіцієнт покриття експортом імпорту, 2016 р.	0,36 (7)	3,03	1,94	0,25	0,69	1,0	1,06	1,14
Темп зростання обсягу роздрібного товарообороту у % (до поп. року), січень-вересень 2016 р.	111,2 (2)	115,0	104,8	100,0	107,6	102,0	100,1	97,1
Середньомісячна номінальна заробітна плата, грн., 2016 р.	4124 (6)	4657	4371	4204	4377	4102	4115	4333
Заборгованість із виплати заробітної плати, тис. грн. станом на 01.01.2017 р.	665,1 (2)	2830,0	4800,3	1043,8	3043,0	489,2	2945,2	2473,7
Кількість малих та середніх підприємств у розрахунку на 10 тис. населення, од., 2015 р.	100 (6)	103	133	123	106	85	104	93

Частка збиткових великих і середніх підприємств у загальній кількості підприємств, % січень-вересень 2016 р.	19,6 (1)	20,1	28,7	34,4	26,5	24,1	25,9	27,6
--	-------------	------	------	------	------	------	------	------

2.3а результатами рейтингу інвестиційної ефективності міст України, проведеного рейтинговим агентством "Євро-Рейтинг" за підсумками III кварталу 2016 року рівень рейтингу міста Хмельницького вище середнього (ineC) - інвестиційна активність недостатньо висока, проте дозволяє забезпечувати приріст ряду показників соціально-економічної сфери. Високий рівень інвестиційної ефективності (ineB) зафіксовано у містах Вінниця, Львів та Житомир, максимальний (ineA) – у Києві, Харкові та Тернополі.

3. За результатами Всеукраїнського муніципального опитування щодо оцінки жителями міст роботи влади та якості муніципальних послуг, яке проводилося Соціологічною групою „Рейтинг”, місто Хмельницький посіло 5 місце у зведеному рейтингу 22 обласних центрів України (попереду Вінниця, Харків, Львів, Луцьк).

Місто посіло п'яте місце завдяки високому рівню задоволеності його мешканців послугами медичних закладів, шкіл, дитячих садків, закладів культури, університетів, технікумів та коледжів, поліції, спортивних закладів, громадського транспорту, а також станом тротуарів, дворів та прибудинкових територій, парків та скверів тощо.

Також, в результаті опитування визначено пріоритетні сфери економіки для міста, а саме: легка промисловість, харчова промисловість, торгівля, будівництво, фінанси і банки, сфера послуг.

4.У „Рейтингу комфортності міст України ”журналу „Фокус”

Хмельницький зайняв 3 місце (попереду Львів та Київ). Головними перевагами міста є низький рівень злочинності, висока інвестиційна привабливість, низька вартість споживчого кошика та житла. До недоліків міста зараховують невисокий рівень заробітної плати, поганий стан доріг та забрудненість річки Південний Буг.

5. Позиції у рейтингах попередніх років.

В попередні роки місто займало лідируючі позиції серед інших міст України в різноманітних рейтингах:

2011 рік - 2 місце в рейтингу “45-ти найбільших міст України”;

2013 рік - 9 місце у рейтингу “50 найкращих міст для життя в Україні” за версією журналу “Фокус”, місто увійшло в ТОП-20 інвестиційно привабливих міст України за рейтингом журналу “Forbs”;

2014 рік - 8 місце із двадцяти п'яти міст України у рейтингу журналу “Україна Forbes” “Кращі міста для ведення бізнесу”.

3.5. Результати SWOT- аналізу

Місто-підприємець

Стратегічні дії, що виходять з аналізу сильних сторін міста та існуючих можливостей

- Розбудова інфраструктури підтримки підприємництва (створення бізнес-інкубаторів, бізнес-центрів, центрів підтримки підприємництва).
- Залучення грантової допомоги на впровадження інноваційних підходів та технологій.
- Створення IT-кластера для об'єднання зусиль IT-компаній, освіти і місцевої влади для розвитку IT-технологій, проведення наукових ярмарок, IT-форумів.
- Підтримка реалізації інвестиційних проектів на базі вільних виробничих площ підприємств міста.
- Модернізація ринкової інфраструктури (підвищення якості послуг і умов праці на ринках міста).

Стратегічні дії, що виходять з аналізу сильних сторін міста та існуючих загроз

- Сприяння створенню інноваційно-технологічних та наукових парків для втілення інновацій та розвитку виробництва.
- Розроблення заходів для усунення бар'єрів та адміністративних перешкод при здійсненні господарської діяльності.
- Розроблення та запровадження системи пільг і преференцій суб'єктам підприємницької діяльності, які відкривають нові підприємства і створюють додаткові робочі місця.
- Сприяння розширенню і модернізації діючих підприємств, створенню нових робочих місць.
- Розвиток системи муніципального маркетингу та брендингу.

Стратегічні дії, що виходять з аналізу слабких сторін міста та існуючих можливостей

- Сприяння професійному росту кадрів у сфері підприємництва.
- Запровадження електронного урядування, розширення сфери застосування IT- технологій при наданні адміністративних послуг.
- Створення Агенції розвитку міста. Забезпечення підготовки якісних інвестиційних продуктів та вдосконалення системи обслуговування інвесторів.
- Сприяння виходу підприємств на міжнародний рівень та підвищенню їх експортного потенціалу.
- Налагодження конструктивної співпраці представників влади, бізнесу та науки.
- Сприяння розвитку легкої та агропереробної промисловості.

Стратегічні дії, що виходять з аналізу слабких сторін міста та існуючих загроз

- Надання фінансової підтримки суб'єктам підприємництва шляхом часткового відшкодування з міського бюджету відсоткових ставок за кредитами.
- Популяризація ідей підприємництва та впровадження системи комплексного інформаційно-консультативного забезпечення суб'єктів підприємництва.

Комфортне та безпечне місто

Стратегічні дії, що виходять з аналізу сильних сторін міста та існуючих можливостей

- Створення сприятливих умов для залучення інвестицій у забудову міста.
- Удосконалення транспортної мережі (впровадження нових маршрутів, збільшення кількості електротранспорту, заміна малогабаритного пасажирського транспорту на великогабаритний).
- Впровадження системи відеонагляду за дорожнім рухом, розвиток автоматизованої системи управління транспортом, впровадження системи автоматизованого продажу засобів оплати проїзду.
- Сприяння розвитку електромобільного транспорту.
- Завершення будівництва Чернелівського водогону.
- Розвиток закладів охорони здоров'я, які надають первинну та вторинну медичну допомогу.
- Впровадження інформаційних технологій у закладах охорони здоров'я міста (електронна медична картка та система запису на прийом до лікаря).
- Підтримка творчої, ініціативної, обдарованої молоді та інститутів громадянського суспільства.
- Розширення мережі закладів культури.
- Формування іміджу міста як культурного центру Хмельницької області та Поділля. Проведення всеукраїнських та міжнародних фестивалів (створення щорічного календаря подій у місті).
- Створення нового мистецького простору під відкритим небом (арт-дворики, мистецькі алеї та сади).

Стратегічні дії, що виходять з аналізу сильних сторін міста та існуючих загроз

- Забезпечення відкритого доступу (в on-line режимі) до Генерального плану, плану зонування території міста, містобудівного кадастру, комплексної схеми розміщення стаціонарних тимчасових споруд та іншої документації.

Стратегічні дії, що виходять з аналізу слабких сторін міста та існуючих можливостей

- Створення та ведення містобудівного кадастру.
- Оновлення Генерального плану міста, плану зонування території міста, плану червоних ліній, розроблення детальних планів території мікрорайонів.
- Розроблення історико-архітектурного опорного плану з визначенням меж і режимів використання зон охорони пам'яток та історичного ареалу міста.
- Здійснення державного архітектурно-будівельного контролю.
- Розширення проїзних частин вулиць центральної частини міста та будівництво нових транспортних розв'язок, доріг з обов'язковим улаштуванням заїзних кишень.
- Будівництво пішохідних і велосипедних доріжок, підземних переходів.
- Забезпечення сучасним якісним медичним обладнанням та покращення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я.
- Розвиток інфраструктури та матеріально-технічної бази для розвитку фізичної культури та спорту, активного відпочинку та оздоровлення.

Стратегічні дії, що виходять з аналізу слабких сторін міста та існуючих загроз

- Сприяння будівництву соціальної інфраструктури в усіх збудованих та нових житлових масивах.
- Поступова реновація житлового фонду.
- Охорона історичного центру міста та проведення реставрації старих забудов.
- Створення логістичних центрів, паркінгів для відстою вантажного транспорту при в'їзді в місто, винесення з центру міста автостанцій.
- Розроблення концепції реформування системи паркування на території міста.
- Сприяння відновленню роботи аеропорту.
- Співпраця з громадськими організаціями та засобами масової інформації щодо необхідності дотримання здорового способу життя.

Відповідальне місто

Стратегічні дії, що виходять з аналізу сильних сторін міста та існуючих можливостей

- Впровадження Плану дій сталого енергетичного розвитку міста на 2016-2025 роки.
- Розширення мережі соціальних закладів та підвищення якості надання соціальних послуг.

Стратегічні дії, що виходять з аналізу сильних сторін міста та існуючих загроз

- Розширення мережі об'єктів природно-заповідного фонду та збереження існуючих (винесення меж в натуру території).
- Реалізація природоохоронних заходів.
- Реалізації соціальних проєктів спільно з громадськими організаціями та бізнесом.

Стратегічні дії, що виходять з аналізу слабких сторін міста та існуючих можливостей

- Сприяння розвитку екологічних видів транспорту.
- Затвердження схеми озеленення міста. Розроблення та реалізація комплексної програми розвитку зелених насаджень та рекреаційних територій міста.
- Організація сортування всіх видів відходів, передача на утилізацію небезпечних відходів.
- Будівництво сучасного комплексу з переробки побутових відходів.
- Будівництво очисних споруд поверхневого стоку у водоохоронних зонах з використанням фітотехнологій.
- Забезпечення доступності для осіб з інвалідністю до об'єктів соціальної інфраструктури міста.
- Сприяння інтеграції дітей з особливими потребами.

Стратегічні дії, що виходять з аналізу слабких сторін міста та існуючих загроз

- Розроблення місцевого плану дій щодо покращення санітарно-екологічного стану річки Південний Буг та її притоків на території міста.
- Здійснення контролю за дотриманням вимог природоохоронного законодавства.
- Моніторинг стану довкілля у місті, проведення інформаційно-просвітницьких кампаній серед населення, зокрема молоді та громадських організацій.

4. Погляд у майбутнє: стратегічна платформа міста

Система цінностей, місія міста та стратегічне бачення

Динамічні зміни середовища, в якому ми сьогодні живемо і розвиваємося, безпосередньо впливають на наше життя, привносять в нього безліч викликів і змін. Ми постійно, іноді усвідомлено, а часом і непомітно для себе, реагуємо на все те, що відбувається навколо нас. Природні, політичні, економічні зміни формують в сучасному світі ставлення людини до людини, до суспільства, до життя в цілому. В таких умовах, питання:

- Чим живуть люди?
- Про що вони мріють?
- Чого чекають від майбутнього?
- Якими цінностями вони керуються в житті?

набувають особливої актуальності.

Працюючи над розробленням Стратегії розвитку міста Хмельницького, ми не могли обійти ці питання, оскільки система цінностей будь-якої спільноти людей визначає принципи його існування, то, як і чим воно живе, як реагує на ті чи інші виклики, як бачить і розуміє не тільки своє минуле та сьогодення, але і своє майбутнє у сучасному світі.

Система цінностей, сформульована в ході розроблення Стратегії, є тим наріжним каменем, який надає усвідомлення всім подальшим змінам і вдосконаленням до яких прагне місто. Вона об'єднує в собі:

Сьогодні Хмельницький бачить себе містом, відкритим для широкого діалогу, конкурентоспроможним, готовим розвиватися динамічно і інноваційно. При цьому місто не забуває і про такі чинники як комфорт і безпека, які особливо важливі для його мешканців, і направляє всі свої зусилля і ресурси на їх постійне покращення.

Прагнення міста до постійного вдосконалення, ініціювання та реалізації нових ідей і проектів розкриває місто, як місто, що усвідомлює свою відповідальність у соціальному, економічному, екологічному та енергетичному вимірах.

Саме тому **відповідальність** – це та цінність, що набуває домінуючого значення в системі цінностей міста Хмельницького, надає динаміки розвитку системи цінностей і служить викликом самому місту в його прагненні до реалізації поставлених Стратегією цілей і завдань.

Формулюючи **місію** міста Хмельницького, робоча група відштовхувалася від того, що місія:

- це відкрите, надихаюче звернення міста до його жителів, гостей, сусідів, партнерів, до своєї країни, світової громадськості,
- розкриває вище призначення міста, сенс його існування, сутність його прагнень,
- це відображення системи цінностей суспільства.

Розуміючи, що місія повинна об'єднувати і надихати людей, бути в гармонії з ідеями національного розвитку, враховувати інтереси і прагнення всіх, хто відчуває свою причетність до розвитку міста і відповідальність за його майбутнє, а також враховуючи результати аналізу громадської думки та Форуму розвитку, робочою групою запропоновано наступне формулювання місії міста Хмельницького:

Хмельницький –

створює комфорт,

об'єднує для розвитку,

інвестує в майбутнє!

Розуміння того, яким стане місто Хмельницький найближчим часом, тобто у часовому інтервалі розроблення і втілення Стратегії, є надзвичайно важливим.

- Чим воно відрізняється від інших міст?
- Які конкурентні переваги і унікальні компетенції буде мати?
- Які з його ініціатив і проектів стануть прикладом для наслідування іншими містами?
- Які люди будуть жити в місті, чим вони будуть пишатися, що будуть говорити і писати про своє місто?

Саме ці питання були в центрі уваги робочої групи при пошуку розуміння і осмислення можливого стратегічного бачення міста. Формулюючи стратегічне бачення міста Хмельницького, ми фактично даємо опис його бажаного стану в майбутньому.

Хмельницький 2025 - місто
комфортне для
проживання,
екологічно чисте,
з сучасною архітектурою,
культурою,
енергоефективною
інфраструктурою,
сприятливе для легкого
ведення бізнесу,
динамічного розвитку
економіки та новітніх
технологій.

5. Система сфер розвитку міста. Стратегічні та операційні цілі

При визначенні ключових сфер розвитку міста робоча група керувалась основоположними принципами триєдиної концепції сталого розвитку:

Враховуючи результати стратегічного аналізу міста, матеріали Форуму розвитку, актуальні потреби громади та спираючись на розуміння стратегічної платформи, визначено наступні стратегічні сфери розвитку міста Хмельницького:

**Для кожної Сфери розвитку
визначені стратегічні та операційні цілі:**

A. Місто-підприємець

- A.1. Розвиток діалогу та довіри між бізнесом і владою.
- A.2. Легкість ведення бізнесу.
- A.3. Формування простору інвестиційного партнерства.
- A.4. Розбудова точок економічного зростання.
- A.5. Розвиток експортного потенціалу.

B. Комфортне та безпечне місто

- B.1. Розумне управління містом.
- B.2. Розумні містобудування та інфраструктура.
- B.3. Створення зручної та сучасної транспортної інфраструктури.
- B.4. Місто якісних та доступних послуг.
- B.5. Молодіжне місто сучасної культури, мистецтва та спорту.

C. Відповідальне місто

- C.1. Місто енергетичної ефективності та незалежності.
- C.2. Екологічно чисте місто.
- C.3. Місто соціальної відповідальності та соціальних інновацій.

Місто Хмельницький прагне посісти провідне місце серед міст України щодо добробуту мешканців, комфортності проживання та розвитку економіки завдяки розвитку промислового комплексу, який має бути конкурентоспроможним та позиціонуватиме місто як економічний центр Хмельницької області; активному залученню інвестицій в економіку та інфраструктуру міста; сприянню впровадженню інновацій; створенню сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу; впровадженню ефективних інструментів місцевого економічного розвитку, які базуються на ефективній співпраці та партнерстві влади, громади та бізнесу; активному залученню до управління містом молоді та розвитку духовного і творчого потенціалу населення; розвитку трудових ресурсів; розвитку інфраструктури міста на основі впровадження проектів енергоефективності та енергозбереження; поліпшенню стану навколишнього природного середовища.

Досягнення високих стандартів якості життя відбуватиметься в результаті підвищення конкурентоспроможності місцевої економіки та збільшення обсягів власних доходів бюджету міста, які спрямовуватимуться на реалізацію міських соціальних програм.

У якості джерел фінансування місцевого економічного розвитку необхідно розглядати ресурси всіх економічних агентів, які можуть бути спрямовані на забезпечення економічних потреб міста, зокрема, фінансові ресурси міського, обласного та державного бюджетів, приватних суб'єктів господарювання, неурядових організацій, фізичних осіб, а також іноземних держав та міжнародних організацій. Орієнтація влади міста на залучення зовнішніх не бюджетних джерел для фінансування місцевого економічного розвитку зумовлює потребу в створенні позитивного іміджу території.

Для залучення достатнього обсягу фінансових ресурсів представникам влади міста необхідно постійно вдосконалювати навички у сфері підготовки необхідних пакетів документів та представлення усім зацікавленим сторонам інвестиційних та інших проектів у сфері місцевого економічного розвитку.

5.1. Сфера розвитку А. Місто-підприємець

Ця сфера передбачає розвиток міста Хмельницького як міста, що впевнено демонструє свою готовність і спроможність до побудови рівного діалогу, плідної співпраці та відкритого, довгострокового партнерства з внутрішніми та зовнішніми інвесторами, де діють конкурентоспроможні підприємства, що здатні енергійно і компетентно діяти на міжнародному, національному та місцевому ринках, швидко та ефективно реагувати на внутрішні зміни та зовнішні виклики.

Стратегічна ціль А.1. Розвиток діалогу та довіри між бізнесом і владою.

Розуміння цілі полягає в розвитку діалогу та довіри між бізнесом і владою – налагодженні співпраці представників влади та бізнесу з метою вирішення проблемних питань у здійсненні підприємницької діяльності, залученні суб'єктів підприємництва до забезпечення сталого економічного розвитку міста.

A.1.1. Налагодження координації дій між містом та областю у стимулюванні економічного зростання.

A.1.2. Стимулювання реалізації проектів, заснованих на партнерстві бізнесу і влади.

A.1.3. Налагодження механізмів зворотного зв'язку у діалозі бізнесу та влади.

Стратегічна ціль А.2. Легкість ведення бізнесу.

Ціль передбачає усунення бар'єрів та адміністративних перешкод при здійсненні господарської діяльності, впровадження комплексного інформаційно-консультативного забезпечення, розширення мережі об'єктів інфраструктури підтримки бізнесу, популяризація ідей підприємництва, сприяння професійному росту кадрів у сфері підприємництва.

A.2.1. Дебюрократизація дозвільної системи та наближення її до міжнародних критеріїв Світового Банку "DoingBusiness".

A.2.2. Створення інноваційної системи підтримки бізнесу.

A.2.3. Впровадження програми підтримки підприємців-початківців.

Стратегічна ціль А.3. Формування простору інвестиційного партнерства.

Ціль передбачає формування простору інвестиційного партнерства, створення сприятливих умов для залучення інвестицій та вдосконалення системи обслуговування інвесторів, забезпечення підготовки якісних інвестиційних продуктів, створення позитивного інвестиційного іміджу.

A.3.1. Створення сприятливого інвестиційного клімату та сучасної інфраструктури підтримки та супроводження інвесторів.

A.3.2. Розвиток системи муніципального маркетингу та брендингу.

Стратегічна ціль А.4. Розбудова точок економічного зростання.

Ціль передбачає фокусування на стимулюванні розвитку тих галузей економіки, де формуються і підсилюються глобальні тренди зростання і де місто традиційно має сильні конкурентні позиції. Для стимулювання розвитку ми прагнемо сформувати сучасні екосистеми бізнесу та інновацій, що стануть рушійною силою економічного прогресу міста та будуть сприяти створенню умов і можливостей для впровадження моделей інклюзивного розвитку.

A.4.1. Формування екосистеми інновацій у промисловості.

A.4.2. Формування екосистеми ІТ-сектору та креативних галузей економіки.

A.4.3. Формування екосистеми сфери послуг, включаючи логістику та торгівлю.

A.4.4. Формування екосистеми легкої та агропереробної промисловості.

Стратегічна ціль А 5. Розвиток експортного потенціалу.

Ціль передбачає сприяння виходу підприємств на міжнародний рівень та підвищення їх експортного потенціалу, поширення інформації про експортні можливості місцевих виробників та забезпечення їх участі у міжнародних промоційних заходах.

A.5.1. Створення інфраструктури підтримки місцевого експорту.

A.5.2. Підтримка виходу місцевих підприємств на зовнішні ринки (у тому числі на основі розвитку системи муніципального маркетингу та брендингу).

МІСЬКІ ЦІЛЬОВІ ПРОГРАМИ

- Програма міжнародного співробітництва та промоції міста Хмельницького на 2016-2020 роки.
- Програма сприяння та розвитку підприємництва м. Хмельницького на 2017-2018 роки.
- Програма фінансової підтримки комунальної установи Хмельницької міської ради "Агенція розвитку міста" на 2017-2018 роки.

Індикативні показники моніторингу та оцінювання ефективності реалізації сфери розвитку А. Місто-підприємець

Індикатори	Одиниця виміру
Кількість новостворених підприємств	одиниць
Кількість малих та середніх підприємств	одиниць
Кількість фізичних осіб - підприємців	одиниць
Питома вага надходжень від суб'єктів малого та середнього підприємництва до загальних надходжень бюджету міста	%
Обсяг прямих іноземних інвестицій	тис. дол. США
Кількість поданих заявок на отримання грантової допомоги	одиниць
Кількість виграних грантових конкурсів	одиниць
Обсяг капітальних інвестицій	тис. гривень
Обсяг реалізованої промислової продукції	тис. гривень
Обсяг експорту товарів та послуг	тис. гривень
Кількість підприємств-експортерів товарів та послуг	одиниць

5.2. Сфера розвитку В. Комфортне та безпечне місто

Передбачає розвиток зручної інфраструктури міста, підвищення рівня безпеки та надання послуг його мешканцям, що ґрунтуються на поступовому впровадженні SMART- технологій та рішень, як на рівні управління містом, так і на рівні їх впровадження в повсякденне життя міста.

Стратегічна ціль В.1. Розумне управління містом.

Ціль передбачає прозоре та розумне управління існуючими ресурсами міста.

В.1.1. Запровадження електронного урядування в місті.

В.1.2. Налагодження комунікації з мешканцями міста “Єдиний комунікаційний канал”.

Стратегічна ціль В.2. Розумні містобудування та інфраструктура.

Ціль передбачає відповідність містобудівної документації сучасним стандартам, здійснення контролю у сфері містобудівної діяльності, створення сприятливих умов для залучення інвестицій у розбудову міста та розвиток інфраструктури.

В.2.1. Створення сприятливих умов для залучення інвестицій у розбудову міста.

В.2.2. Розвиток інфраструктури та інженерних комунікацій у відповідності до сучасних європейських критеріїв і норм енергоефективного будівництва.

Стратегічна ціль В.3. Створення зручної та сучасної транспортної інфраструктури.

Ціль передбачає удосконалення дорожньо-транспортної інфраструктури міста, покращення якості та доступності транспортних послуг, запровадження інноваційних технологій.

B.3.1. Удосконалення дорожньо-транспортної інфраструктури.

B.3.2. Покращення якості та доступності транспортних послуг.

B.3.3. Впровадження SMART- рішень в управлінні міською транспортною системою.

Стратегічна ціль B.4. Місто якісних та доступних послуг.

Ціль передбачає підвищення якісного рівня та доступності послуг для населення завдяки впровадженню інноваційних рішень.

B.4.1. Покращення якості та доступності сучасних медичних послуг, впровадження SMART – рішень в сфері надання медичних послуг.

B.4.2. Інноваційний розвиток системи освіти та науки.

B.4.3. Удосконалення системи управління житловим фондом.

Стратегічна ціль B.5. Молодіжне місто сучасної культури, мистецтва та спорту.

Ціль передбачає збереження самобутньої міської культури, створення можливостей для подальшого розвитку культури та спорту, креативного розвитку дітей та молоді, формування іміджу міста як освітнього, культурного та спортивного центру Хмельницької області та Поділля.

B.5.1. Створення нових майданчиків у культурно-мистецькому просторі міста.

B.5.2. Розвиток різних напрямів сучасного мистецтва та їх промоція.

B.5.3. Розвиток сучасної спортивної інфраструктури та залучення молоді до регулярних занять фізичною культурою і спортом.

МІСЬКІ ЦІЛЬОВІ ПРОГРАМИ

- Програма впровадження електронного урядування у Хмельницькій міській раді на 2015-2020 роки.
- Програма бюджетування за участі громадськості (Бюджет участі) міста Хмельницького на 2017-2019 роки.
- Програма “Громадські ініціативи” міста Хмельницького на 2016-2020 роки.
- Питна вода міста Хмельницького на 2007–2020 роки.
- Програма розвитку міського електротранспорту на 2016-2020 роки.
- Програма утримання та розвитку житлово-комунального господарства міста Хмельницького на 2017-2020 роки.
- Програма сприяння діяльності ОСББ, розвитку самоорганізації співвласників житла у багатоквартирних будинках міста Хмельницького на 2016-2018 роки.
- Програма “Здоров’я хмельничан” на 2017-2021 роки.
- Програма підтримки обдарованих дітей міста Хмельницького.
- Програма військово-патріотичного виховання мешканців міста Хмельницького на 2016-2020 роки.
- Програма розвитку та функціонування української мови на 2016-2020 роки.
- Програма розвитку міста Хмельницького у сфері культури на період до 2020 року “50 років, що змінять місто”.
- Програма розвитку освіти міста Хмельницького на 2017-2021 роки.
- Комплексна Програма реалізації молодіжної політики та розвитку фізичної культури і спорту у місті Хмельницькому на 2017-2021 роки.
- Програма розвитку велоінфраструктури м. Хмельницького на 2017-2025 роки.

- Програма забезпечення охорони прав і свобод людини, профілактики злочинності та підтримання публічної безпеки і порядку на території міста Хмельницького на 2016-2020 роки.
- Комплексна програма профілактики, попередження адміністративних правопорушень та покращення забезпечення громадського правопорядку для жителів міста Хмельницького на 2016-2020 роки.
- Програма покращення координації та повсякденної (оперативної) діяльності громадських формувань з охорони громадського порядку на території м. Хмельницького на 2016-2020 роки.
- Програми підвищення рівня безпеки пасажирських перевезень на території міста Хмельницького на 2017 рік.

Індикативні показники моніторингу та оцінювання ефективності реалізації сфери розвитку В. Комфортне та безпечне місто

Індикатори	Одиниця виміру
Забезпеченість житлом на 1 мешканця	кв. м
Кількість створених ОСББ	одиниць
Рівень зношеності мереж водопостачання та теплових мереж	%
Кількість світлоточок	одиниць
Загальна протяжність автомобільних доріг та велосипедних доріжок	км
Частка пасажироперевезень електротранспорт	%
Кількість місць для паркування автомобілів	одиниць
Смертність населення у дорожньо-транспортних пригодах на 10 тис. населення	одиниць
Кількість злочинів на 10 тис. населення	одиниць
Кількість навчальних закладів	одиниць
Чисельність дітей у дошкільних закладах у розрахунку на 100 місць	осіб
Кількість переможців всеукраїнських та міжнародних інтелектуальних змагань	осіб
Кількість споруд для занять спортом та спортивних майданчиків	одиниць
Кількість амбулаторій загальної практики-сімейної медицини	одиниць
Середня тривалість життя мешканців	років
Рівень захворюваності населення	%
Кількість туристичних об'єктів	одиниць

5.3. Сфера розвитку С. Відповідальне місто

Відповідальність займає одне з провідних місць в системі цінностей міста. Свідченням цього є прагнення наповнити цю цінність енергією конкретних справ, що знайшли своє відображення у стратегічній сфері розвитку “Відповідальне місто”. Під цим ми розуміємо енергетичну, екологічну та соціальну відповідальність.

Стратегічна ціль С.1.

Місто енергетичної ефективності та незалежності.

Розуміння цілі полягає в підвищенні енергоефективності у всіх сферах життєдіяльності міста, залученні міжнародної фінансової та технічної допомоги на реалізацію енергоефективних проектів та в запровадженні відновлювальних джерел енергії, проведенні інформаційно-роз'яснювальної кампанії щодо ощадливого споживання енергоресурсів.

С.1.1. Реалізація [Плану дій сталого енергетичного розвитку міста на 2016-2025 роки](#).

С.1.2. Стимулювання впровадження сучасних енергозберігаючих технологій та SMART – рішень.

С.1.3. Форсування використання відновлюваних та альтернативних джерел енергії.

Стратегічна ціль С.2.

Екологічно чисте місто.

Розуміння цілі полягає в озелененні міста, збільшенні паркових зон у всіх мікрорайонах міста, розширенні мережі природно-заповідного фонду, створенні ефективної системи поводження з відходами, організації систематичного моніторингу стану довкілля, підвищенні екологічної свідомості мешканців міста.

С.2.1. Забезпечення чистоти водойм, повітря та території міста.

С.2.2. Озеленення міста.

С.2.3. Формування свідомого ставлення мешканців до стану довкілля.

Стратегічна ціль С.3.**Місто соціальної відповідальності та соціальних інновацій.**

Розуміння цілі полягає в покращенні на основі концепції інклюзивного розвитку системи соціальних послуг та допомоги, що надає місто особам та окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самотійно їх подолати.

С.3.1. Підвищення рівня надання соціальних послуг і соціального захисту населення, надання соціальних послуг за принципом “Єдиного вікна”.

С.3.2. Підтримка розвитку соціального підприємництва.

С.3.3. Розвиток освітніх інституцій, що впроваджують програми інклюзивної освіти.

МІСЬКІ ЦІЛЬОВІ ПРОГРАМИ

- План дій зі сталого енергетичного розвитку міста Хмельницького на 2016-2025 роки.
- Програма часткового відшкодування відсоткових ставок за залученими кредитами на заходи з підвищення енергоефективності на 2015-2017 роки.
- Програма енергоефективності, енергозбереження та термомодернізації багатоквартирних житлових будинків м. Хмельницького на 2016-2020 роки.
- Програма енергоефективної модернізації внутрішнього та зовнішнього освітлення міста Хмельницького на 2016-2017 роки.
- Програма охорони довкілля міста Хмельницького на 2016-2020 роки.
- Програма зайнятості населення міста Хмельницького на 2015-2017 роки.
- Програма підтримки сім'ї на 2016-2020 роки.
- Програма соціальної підтримки учасників АТО та членів їх сімей на 2016-2017 роки.
- Міська програма правової освіти населення на 2016-2020 роки.
- Комплексна Програма “Піклування” в місті Хмельницькому на 2017-2021 роки.

Індикативні показники моніторингу та оцінювання ефективності реалізації сфери розвитку С. Відповідальне місто

Індикатори	Одиниця виміру
Обсяг споживання енергоносіїв в бюджетній сфері:	
- електричної енергії,	МВт·год
- природного газу	тис. куб. м
Обсяг споживання енергоносіїв в комунальній сфері:	
- електричної енергії,	МВт·год
- природного газу	тис. куб. м
Кількість пілотних проектів у сфері альтернативної та відновлюваної енергетики	одиниць
Площа теплоізованих зовнішніх стін будівель житлового фонду комунальної власності та ОСББ	кв. м
Кількість теплової енергії, спожитої на 1 кв. м опалювальної площі будівель житлового фонду	кВт·год/кв.м в рік
Площа теплоізованих зовнішніх стін будівель бюджетних установ	кв. м
Кількість теплової енергії, спожитої на 1 кв. м опалювальної площі будівель бюджетних установ	кВт·год/кв.м в рік
Питома вага твердих побутових відходів, які переробляються	%
Рівень сортування побутових відходів	%
Кількість суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність у сфері поводження з відходами	одиниць
Обсяг скидів шкідливих речовин у водні об'єкти	тонн/кв. км/рік
Обсяг викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря (стаціонарними та пересувними джерелами)	тонн/рік
Кількість створених об'єктів дозвілля та відпочинку	одиниць
Площа зелених зон загального користування	кв. м
Площа зон природно-заповідного фонду	кв. м
Кількість проведених заходів екологічного спрямування	одиниць
Питома вага вразливих верств населення, яким надається соціальна допомога	%
Кількість послуг, які надають заклади соціального обслуговування	одиниць
Кількість закладів, які здійснюють інклюзивне навчання	одиниць
Рівень охоплення інклюзивною освітою дітей з особливими потребами	%
Кількість програм соціального підприємництва	одиниць

6. Впровадження, моніторинг та оцінка результативності реалізації Стратегії

Реалізація Стратегії здійснюватиметься на основі партнерства, координації та узгодження діяльності всіх основних учасників цього процесу відповідно до Плану дій з реалізації Стратегії (далі – План дій) та інших цільових програм. Пріоритетні напрями та стратегічні цілі розвитку міста конкретизуватимуться у щорічних програмах економічного та соціального розвитку міста.

План дій з реалізації Стратегії передбачає два етапи:

перший – 2017-2020 роки;

другий – 2021–2025 роки.

Планом дій буде визначено комплекс організаційних, фінансових та інформаційних заходів, фінансове забезпечення яких здійснюватиметься за рахунок коштів міського бюджету, державного бюджету, інвесторів, власних коштів підприємств, міжнародної технічної допомоги та коштів міжнародних фінансових організацій.

Досягнення стратегічних цілей визначатиметься за допомогою індикаторів результативності виконання заходів шляхом порівняння фактично отриманих значень індикаторів з показниками на момент прийняття Стратегії.

Моніторинг стану реалізації Стратегії здійснюється щороку. На його підставі готуються річний та підсумковий звіти з початку реалізації Стратегії щодо стану виконання Плану дій та досягнення визначеного стратегічного бачення міста.

Моніторингові звіти є відкритими документами і використовуються для уточнення цілей та завдань, визначених у міських програмах, спрямованих на розвиток міста.

7. Подяка за участь у розробці Стратегії розвитку міста

Стратегія розвитку міста Хмельницького розроблена в результаті співпраці профільних експертів, аналітиків, науковців, представників громадських організацій.

Висловлюємо подяку усім небайдужим до майбутнього нашого міста хмельничанам за активну громадську позицію та бажання внести свій вклад в розвиток Хмельницького!

Особлива подяка експертам проекту Української Партнерської Платформи "The Bright side of Ukraine" **Олександру Алешко** та **Євгену Клісенко**, добровольцю Корпусу Миру США в Україні **Алану Янгу**, а також Почесному громадянину міста **Швецю Володимирі Федоровичу**!

